

วทส 81124

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิศาสตร์ สืบชมภู

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หอสมุดสถาบันราชภัฏมหาสารคาม
วันรับ.....
วันลงทะเบียน.....
เลขทะเบียน..... ก. 80930
เลขเรียกหนังสือ..... 351.14 73827

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ด.5 2551

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

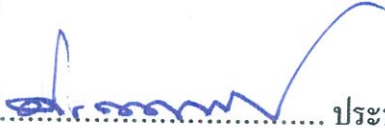
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้
พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ยุภาพร ชูภาส)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์วัชรินทร์ สุทธิสัย)

..... ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยสอบวิทยานิพนธ์
(ผศ.ดร.สมศักดิ์ คำศรี)

..... ผู้อำนวยการสอบวิทยานิพนธ์
(ดร.ลดาวัลย์ วัฒนบุตร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผศ.ดร.เกรียงศักดิ์ ไพวรรณ)

วันที่.....เดือน 23 ก.ค. 2551 พ.ศ.....

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
เกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ฉบับนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษา เสนอ
แนวคิด และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์จากคณะที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ประกอบด้วย ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ยุภาพร ยูภาส
อาจารย์วัชรินทร์ สุทธิชัย กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.สมศักดิ์ คำศรี ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย
สอบวิทยานิพนธ์ ดร.ลดาวัลย์ วัฒนบุตร ผู้อำนวยการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความ
กรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ นางสาวมารยาท พานิชพันธ์ นางอมสิน ศรีปลั่ง และ
นายนันท์พัฒน์ เพ็งแดง ที่กรุณาให้คำปรึกษาตรวจแก้ไขแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ให้
สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

ขอขอบพระคุณ นายกองการบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว กำนันตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่รับผิดชอบ

ขอขอบพระคุณ ประชาคมทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด ที่กรุณาให้ข้อมูลอย่างละเอียดและครบถ้วนแก่ผู้วิจัย จนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
ได้สำเร็จ

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญสิน สืบชมภู บิดา และคุณแม่สวาท สืบชมภู
มารดา ผู้ให้กำเนิด และให้การช่วยเหลือในทุกด้าน ขอขอบคุณภรรยาผู้วิจัย นางพรพิลาส สืบชมภู ที่เป็น
กำลังใจ ตลอดจนคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตที่ให้ความรู้ เป็นแรงจูงใจ
และเป็นแบบอย่างให้ผู้วิจัยสามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายจนบรรลุซึ่งความสำเร็จในการศึกษา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบูรพาจารย์ และผู้มี
พระคุณทุกท่าน

วิศาสตร์ สืบชมภู

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว
อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัย วิชาสตร์ สืบชมภู		ปริญญา ปร.ม.
กรรมการที่ปรึกษา ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ		ประธานกรรมการ
อาจารย์อุภาพร ชูภาส		กรรมการ
อาจารย์วัชรินทร์ สุทธิชัย		กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2551

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ แตกต่างกันและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 144 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติใช้ทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ t -test และ F -test (One-way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมินผล และด้านการตัดสินใจ

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ควรจัดให้มีเวทีประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาและระดมความคิดเห็นในแต่ละหมู่บ้าน การที่จะดำเนินการในแต่ละหมู่บ้านควรให้ประชาคมเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะทำโครงการใดก่อนและหลัง ควรแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ในการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นกรรมการตรวจรับร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการแต่งตั้งประชาคมเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการติดตามและประเมินผลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Title: Participation of Community on Job Performance at Kohkaew Sub-district
Administration Organization, Selaphum District, Roi-Et Province

Author: Mr. Wisart Subchompoo Degree: M.P.A.

Advisors: Asst. Prof. Dr. Somkiet Kietjareon Chairman
Mrs. Yupaporn Yupas Committee
Mr. Watcharin Sutthisai Committee

Rajabhat Maha Sarakham University, 2008

Abstract

The purposes of this research were to study the participation level, compare the participation and study the suggestions of the community on job performance at Kohkaew Sub-district Administration Organization, Selaphum District, Roi-Et Province. This classified in gender, age, educational qualification and occupation. The study was conducted using 144 people who participate the learning together in the community by selecting through a simple random sampling. The instrument was a rating scale questionnaire. Frequency, percentage, mean standard deviation, *t*-test and F-test were used to analyze the data.

The findings were as follows:

1. The overall of participation of community on job performance at Kohkaew Sub-district Administration Organization, Selaphum District, Roi-Et Province was rated at a moderately level. According to each aspect, one was rated at a high level: proposing the issues. The other three were rated at moderately level. They were shown from high to low: job performance, assessment, and decision-making respectively.
2. The comparison of the participation of community on job performance at Kohkaew Sub-district Administration Organization classified by gender, age, educational qualification and occupation were not significant difference at .05 level.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
ABSTRACT.....	ง
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่ 1 บทนำ

ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้อำนาจการปกครอง.....	10
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น.....	20
3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล.....	29
4. แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม.....	43
5. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	46
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	58

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
4. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	62
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	63

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	86
2. สมมติฐานของการวิจัย.....	86
3. ขอบเขตของการวิจัย.....	87
4. กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	87
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	87
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	88
7. สรุปผลการวิจัย.....	88
8. อภิปรายผล.....	89
9. ข้อเสนอแนะ.....	96

บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	105
ภาคผนวก ข ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	113
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล.....	117
ภาคผนวก ง ประวัติผู้วิจัย.....	123

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1. โครงสร้างของสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย 222/2499.....	31
2. โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ ส่วนตำบล พ.ศ. 2499.....	32
3. โครงสร้างของสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 275/2509.....	34
4. โครงสร้างสภาตำบล ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326.....	35
5. โครงสร้างของสภาตำบลที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537.....	37
6. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537.....	38
7. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546.....	39
8. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด.....	40
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	58

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....65
2. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมใน
การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกเป็นรายตำบล.....67
3. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมใน
การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเสนอปัญหาและจำแนกเป็นรายข้อ.....68
4. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมใน
การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตัดสินใจและจำแนกเป็นรายข้อ.....69
5. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมใน
การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการและจำแนกเป็นรายข้อ.....71
6. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมใน
การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการประเมินผลและจำแนกเป็นรายข้อ.....73
7. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมใน
การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศแตกต่างกัน.....74
8. ผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่มีเพศแตกต่างกัน.....75

9. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุแตกต่างกัน.....	76
10. วิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุแตกต่างกัน รายด้านและโดยรวม.....	77
11. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน.....	79
12. วิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน รายด้านและโดยรวม.....	80
13. ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพแตกต่างกัน.....	82
14. วิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพแตกต่างกัน รายด้านและโดยรวม.....	83
15. ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด.....	84

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการจัดระเบียบการปกครองแบบรัฐเดี่ยว โดยแบ่งการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ส่วนกลาง ใช้หลักการรวมอำนาจการปกครอง (Centralization) ส่วนภูมิภาค ใช้หลักการแบ่งอำนาจการปกครอง (Deconcentration) และส่วนท้องถิ่น คือ หลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ส่วนการปกครองประเทศในช่วงนี้จะให้อำนาจแก่หลักการใดมากกว่ากันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย กล่าวคือ การใช้อำนาจการปกครองประเทศในยุคแรก ๆ ใช้หลักการรวมอำนาจปกครองไว้กับส่วนกลางเป็นหลัก เพราะเหตุว่าในอดีตนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจเด็ดขาดในการปกครองเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติประกอบทั้งอาณาเขตของประเทศที่กว้างขวาง ประเทศยังไม่เจริญก้าวหน้ามีการคุกคามของลัทธิล่าอาณานิคม และพลเมืองมีจำนวนไม่มากนัก จึงย่อมเป็นการสะดวกและเหมาะสมที่จะรวมอำนาจปกครองไว้ที่ศูนย์กลางของประเทศแต่เพียงแห่งเดียว ทั้งนี้เพื่อเอกภาพของชาติและประสิทธิภาพในการบริหารราชการเป็นสำคัญ ในระยะต่อมาเมื่อประเทศมีพลเมืองจำนวนมากขึ้นภารกิจที่รัฐต้องรับผิดชอบต่อพลเมืองมีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ลำพังรัฐบาลกลางเพียงแห่งเดียวจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่พลเมืองได้อย่างทั่วถึงและเป็นผลดี รัฐบาลจึงใช้วิธีแบ่งอำนาจการปกครองโดยจัดตั้งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่สังกัดกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ไปประจำอยู่ในส่วนภูมิภาค คือ จังหวัด อำเภอ ตำบล พร้อมทั้งแบ่งการสรรอำนาจหน้าที่ให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ดังกล่าวรับไปปฏิบัติในฐานะเป็นตัวแทน (Agents) ของรัฐบาลกลางเพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงทั้งประเทศ (ประพันธ์ วรรณบวร. 2543 :1)

ต่อมาเมื่อประเทศมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นการคมนาคมสะดวกขึ้น ท้องถิ่นของประเทศเจริญขึ้นและประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะรับผิดชอบภารกิจในการปกครองตนเอง จึงได้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองขึ้นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครองท้องถิ่นของตนเอง โดยที่รัฐได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่นไปจัดทำบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนใน

ท้องถิ่นของตนเองตามกำลังความสามารถ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง และถือเป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลกลางด้วย โดยการกำหนดให้องค์กรท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นองค์กรนิติบุคคล ต่างหากจากรัฐบาลกลาง มีงบประมาณเป็นของตนเอง มีทรัพย์สินหนี้สินเป็นของตนเอง มีเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง และมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ (Autonomy) ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การปกครองท้องถิ่น (Local Government) ถือเป็นการยกฐานะของการปกครองในระบบประชาธิปไตย มีหลักการสำคัญคือส่งเสริมให้ประชาชนสามารถปกครองตนเอง (Self Government) ตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ถูกกำหนดโดยกฎหมายให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งรัฐบาลมอบภารกิจตลอดจนอำนาจหน้าที่ในการบริการ และแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมทั้งการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปดำเนินการตามเจตนารมณ์ของประชาชน แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายในขอบเขตอำนาจอิสระ (Autonomy) ที่เหมาะสมตามสิทธิที่กฎหมายบัญญัติไว้ (Legal Rights) (ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2540 : 36-37)

ในปัจจุบันรูปแบบการปกครองท้องถิ่นของไทยมี 4 รูปแบบด้วยกัน คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา การกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ส่วนท้องถิ่นดังกล่าวนี้ รัฐได้มอบอำนาจความรับผิดชอบหรือมอบภารกิจบางอย่างให้ท้องถิ่นรับไปดำเนินการ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น ส่วนอำนาจอื่นๆ ยังเป็นของรัฐอยู่เนื่องจากการปกครองประเทศนั้นจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางหรือรัฐบาลกลางเป็นศูนย์กลางของอำนาจที่จะอำนวยความสะดวกแก่การปกครองประเทศทั้งอำนาจบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ นอกจากนี้รัฐยังต้องมีกิจการทหารไว้เพื่อรักษาอธิปไตยของประเทศ มีกิจการตำรวจเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศไว้ มีระบบการเงินการคลังเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินการคลังของประเทศ มีกิจการต่างประเทศไว้เพื่อการติดต่อสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ ตลอดจนยังรวมอำนาจวินิจฉัยสั่งการต่าง ๆ ไว้แก่รัฐบาลกลางอีกด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนการกระจายอำนาจให้แก่หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริง มีความสำคัญต่อการบริหารการพัฒนาในระดับตำบลทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ซึ่งในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่า องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีแนวโน้มว่าจะมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชนบท เป็นองค์กรที่มี

พลังประชาชนในท้องถิ่นและใกล้ชิดกับประชาชนในชนบท จึงน่าจะรู้ถึงปัญหาความต้องการที่แท้จริงรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี อันส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง (วันนี นนทศิริ. 2543 : 1)

การมีส่วนร่วมของประชาชนและจากส่วนต่าง ๆ ในชุมชนที่หลากหลาย ถือเป็นหัวใจของการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขาดไม่ได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นอยู่บนพื้นฐานความคิดของประชาธิปไตยท้องถิ่นและการปกครองตนเอง (Local-self Government) ที่ให้ความสำคัญกับประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมจึงเป็นหลักการพื้นฐานในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อรทัย ก๊กผล. 2547 : 23)

การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญทั้งจากภายในองค์การบริหารส่วนตำบลเองคนในชุมชน และจากส่วนต่าง ๆ ของสังคมภายนอกและที่สำคัญก็คือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของโลกไร้พรมแดน การบริหารงาน การดำเนินการใดขององค์การบริหารส่วนตำบลย่อมจะส่งผลกระทบต่อถึงชุมชน กระทบถึงองค์กรใกล้เคียงหรือหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และตอบสนองความต้องการของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องมีความร่วมมือและประสานผู้ที่ได้รับผลกระทบเหล่านั้นที่เรียกว่า พหุภาคี หรือ “ประชาคม” มีเป้าหมายที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรกลางของการพัฒนาตำบล ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาที่สำคัญและมีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายในการพัฒนาประเทศ เป็นการระดมทรัพยากรกำลังคน และภูมิปัญญาความคิดของคนในชุมชนร่วมมือกันในการค้นหาปัญหาสาเหตุตลอดจนเสนอปัญหาต่าง ๆ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ทราบและร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมกันในการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการ และร่วมในการประเมินผลงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการมีส่วนร่วม เพราะสามารถที่จะนำไปพัฒนากระบวนการกำหนดนโยบาย และร่วมตัดสินใจผลักดันนโยบายสาธารณะที่สำคัญ ๆ ได้อย่างเต็มที่ เพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน นอกจากนี้ประชาชนยังเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการมีสำนึกของชุมชนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นโดยใช้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นกลไกสำคัญในการปกครองและพัฒนาท้องถิ่นให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเพิ่มความสามารถในการเชื่อมประสาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ องค์กรประชาชน องค์กรธุรกิจในการพัฒนาพื้นที่ที่รับผิดชอบและเน้นการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในรูปแบบประชามในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นกลไกในการปกครองระดับท้องถิ่นที่ดีชอบธรรมและเป็นกลไกที่เป็นประชาธิปไตย โปร่งใสมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความรับผิดชอบต่อประชาชนในท้องถิ่น สามารถตรวจสอบได้ และเป็นกลไกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ เป็นการปกครองและใช้อำนาจรัฐ ในการบริหารจัดการท้องถิ่นให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน อันจะก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดี (Good Government) มีประสิทธิภาพ (สถาบันดำรงราชานุภาพ. 2543 : 43 – 45)

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามมาตรา 40 เพื่อกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นในการดูแลตนเองให้มากขึ้น โดยมีหน้าที่ต้องทำและอำนาจหน้าที่ที่อาจทำได้ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 66, 67 และ 68 ยังมีภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคที่เคยรับผิดชอบมาให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการหรือจัดทำ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการถ่ายโอนภารกิจและอำนาจ ให้กับท้องถิ่นนั้นก็เพื่อให้การดำเนินกิจการต่าง ๆ ตรงกับความต้องการและปัญหาของท้องถิ่นมากที่สุดมีความรวดเร็วในการดำเนินงานเพราะกระบวนการสั้นกว่า มีความประหยัดสามารถตรวจสอบได้ง่ายและยังเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วมและสร้างความรู้สึกรักผูกพันของคนในท้องถิ่นที่มีต่อชุมชนตนเองซึ่งเป็น พื้นฐานที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะจะทำให้เกิดการปกครองตนเองของท้องถิ่นอย่างแท้จริง และจะทำให้ภาคประชาชนมีบทบาทนำ ทำให้เกิดความเป็นธรรมที่ประกอบไปด้วยความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะมีส่วนร่วมและตรวจสอบได้ ซึ่งการเปิดโอกาสให้ประชาชนในรูปแบบของประชามเข้ามามีส่วนร่วมถือว่าเป็นหลักการ และกุศโลบายที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้การบริหารงานต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น ลดกระแสการต่อต้านหรือการคัดค้านการดำเนินงาน และสิ่งที่เป็นผลพลอยได้ตามมาเสมอ ในฐานะที่เขาเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้ได้รับผลกระทบ “การมีส่วนร่วม” จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในชุมชนซึ่งที่เรียกว่าประชามได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตน (นายชาญณรงค์ ไชยรักษา. 2547 : 30)

การบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ทั้งที่เป็นอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ และอำนาจหน้าที่ที่อาจทำได้ พิจารณาตามมาตรา 66, 67 และ 68 แห่ง พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 จะเห็นว่าในการกำหนดนโยบาย และ

การจัดทำแผนพัฒนาตำบลต้องทำก่อนที่จะร่างข้อบัญญัติตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยให้ประชาคมในแต่ละชุมชนในตำบลร่วมกันค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนของตนเองมีปัญหอะไรบ้างตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ชุมชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขในปัญหาเหล่านั้นให้ ซึ่งจากการประชุมประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาห้าปี (พ.ศ. 2550 – 2554) ประชาคมตำบลเกาะแก้วได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเองกล่าวคือ ได้เสนอความต้องการเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาของตำบลตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของตำบลโดยเรียงลำดับความต้องการของประชาคม เช่น ให้ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กภายในหมู่บ้านทุกหมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหาการสัญจรไปมาภายในหมู่บ้านให้มีความสะดวก ให้ก่อสร้างรางระบายน้ำภายในหมู่บ้านเนื่องจากช่วงฤดูฝนพายุฝนตกลงมาทำให้น้ำท่วมขังเพราะไม่มีช่องทางในการระบายน้ำ ให้จัดหาที่กักเก็บน้ำอุปโภคบริโภคให้แต่ละหมู่บ้านแต่ละครอบครัวเพื่อให้ใช้กักเก็บน้ำฝน ตลอดจนให้ก่อสร้างที่กักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงหน้าแล้งหรือช่วงฝนทิ้งช่วง ให้ก่อสร้างผนังกันคลื่นฟังตามแนวลำน้ำชี ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากอากาศที่หนาวเย็น ไฟไหม้ ภัยแล้ง น้ำท่วม หรือการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคท้องร่วง โรคพิษสุนัขบ้า ประชาคมแต่ละหมู่บ้านก็จะร่วมกันตัดสินใจในการเลือกโครงการ กิจกรรม ความต้องการเพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชนตนเอง เช่น ให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดหาผ้าห่มกันหนาวให้กับราษฎรที่ยากจน จัดหาเครื่องดับเพลิงให้แต่ละหมู่บ้าน ขุดบ่อบาดาล หรือการสร้างประปาให้แต่ละหมู่บ้าน ตลอดจนร่วมมือในการณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออกหรือให้องค์การบริหารส่วนตำบลพ่นหมอกควันกำจัดยุงลายในช่วงหน้าฝน จัดหาวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและฉีดให้กับสุนัขของประชาชนเพื่อเป็นการป้องกันแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน หรือในปัญหาใดที่เกินความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะกระทำได้ เช่น โครงการขนาดใหญ่ที่ใช้งบประมาณมาก ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลก็จะขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ต่อไป (แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนห้าปี 2550-2554. 2550 : 7-15)

เมื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลดังกล่าวแล้วองค์การบริหารส่วนตำบลจะนำข้อมูลที่ได้รับการประชาคมของหมู่บ้านมาจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนตาม ลำดับความสำคัญที่ปรากฏในแผนพัฒนา และดำเนินการปฏิบัติงานตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้น โดยให้ประชาคมแต่ละหมู่บ้านร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างของงานต่าง ๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ ทำให้ประชาคมหมู่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้อง และร่วมทำการตรวจรับประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลว่างานที่ได้ทำไปหรือที่ได้พัฒนาไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของประชาชนเพียงใดจะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว ต้องประสานความร่วมมือกับประชาคมหมู่บ้าน และประชาคมในระดับตำบลเพื่อการมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการให้แต่ละชุมชนได้เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ตรงตามความต้องการของชุมชน แต่ในการมีส่วนร่วมดังกล่าวของประชาคมที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องการให้มันนั้นยังไม่ทราบว่ามีในระดับใด และไม่มีใครตอบได้ หรือแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว จะทำการส่งเสริมหรือสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาคมในขณะนี้ก็ยังไม่มีความชัดเจนที่จะนำไปใช้ในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและเป็นประโยชน์ได้ตามความต้องการ (รายงานสรุปผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วประจำปี 2550. 2550 : 3)

ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม และให้ได้ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาคมที่ชัดเจนในการนำข้อมูลไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จึงต้องค้นหาระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ในรูปแบบต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมเรื่องใดเรื่องหนึ่งตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา การตัดสินใจ การดำเนินการ และการประเมินผล เพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลจะนำข้อมูลที่ได้นำไปช่วยส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถให้กับประชาคมในตำบลเกาะแก้ว ให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกันมากขึ้น มีความรักความหวงแหนต่อชุมชนของตนเองซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วมีความเข้มแข็งแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ตรงตามสภาพปัญหา และตรงตามความต้องการของประชาชน โดยรวมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาคมที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาคมหมู่บ้าน 14 หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 224 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้มาจากประชาคมหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 224 คน นำมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีคำนวณตามสูตร Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 144 คน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัย

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ หมู่บ้านในเขตบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 14 หมู่บ้าน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ คุณสมบัตินี้ทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างได้แก่

3.1.1 เพศ

3.1.2 อายุ

3.1.3 ระดับการศึกษา

3.1.4 อาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม จำนวน 4 ด้านได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา 2) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) มีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4) มีส่วนร่วมในการประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **องค์การบริหารส่วนตำบล** หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537

2. **ประชาชน** หมายถึง ตัวแทนของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. **การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล** หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 หน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อันได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

4. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน** หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

4.1 **การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา** หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล และได้มีการเสนอปัญหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

4.2 **การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ** หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าร่วมเสนอแนวทางโครงการ หรือ กิจกรรม ที่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนตามความต้องการของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

4.3 **การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ** หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าร่วมดำเนินการตามโครงการ และกิจกรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง เข้าร่วมกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

4.4 **การมีส่วนร่วมในการประเมินผล** หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าร่วมในการติดตามและประเมินผลใน โครงการ หรือ กิจกรรม ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา

ให้กับชุมชนว่ามีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และตรงตามเป้าหมายที่ประชาคมได้เสนอไปมาก
น้อยเพียงไรในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้เพื่อนำไปใช้เป็นสารสนเทศในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาคม
และเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมตลอดจนผู้สนใจได้ใช้เป็นข้อมูล
ในการศึกษาเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมตำบลเกาะแก้วต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีและ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและการกำหนดกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้อำนาจการปกครอง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
4. แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม
5. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้อำนาจการปกครอง

1.1 ความหมายการใช้อำนาจการปกครอง

ประพันธ์ วรรณบวร (2543 :23) การใช้อำนาจการปกครอง หมายถึง การใช้อำนาจ ตามกฎหมายในการปกครองโดยใช้อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ ในการปกครอง ประเทศ และใช้อำนาจทั้งสามให้มีความสมดุลกัน ควบคุมซึ่งกันและกันและไม่อยู่ภายใต้อิทธิพล ของกันและกัน การใช้อำนาจตามกฎหมายในการปกครองนอกจากนี้ยังมีหลายระดับ เช่น การปกครองจากส่วนกลาง การปกครองส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น และยังแยกอำนาจใน การปกครอง ดังนี้

1.1.1 การรวมอำนาจ (Centralization)

1.1.2 การแบ่งอำนาจ (Deconcentration)

1.1.3 การกระจายอำนาจ (Decentralization)

ชาติรี ทองสารี (2547 : 22) การใช้อำนาจการปกครอง หมายถึง การใช้อำนาจของรัฐ หรือผู้มีอำนาจในการเข้าไปปกครองเพื่อการเข้าไปมีอำนาจเหนือทรัพยากรที่มีอยู่ เป็นการแสดงออก

ถึงอำนาจการปกครองที่มีเหนือประชาชนเพื่อมิให้เกิดการแข็งขัน แข็งข้อ ต่อต้าน หรือ เป็นกบฏต่อการใช้อำนาจของรัฐหรือผู้ปกครอง

กล่าวโดยสรุป การใช้อำนาจการปกครอง หมายถึง การใช้อำนาจของรัฐหรือผู้มีอำนาจ ตามกฎหมาย เข้าไปบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ของประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ของประเทศ ภายใต้กฎหมาย และระเบียบของประเทศนั้น

1.2 หลักการรวมอำนาจการปกครอง

ประยูร กาญจนกุล (2538 : 30) ได้อธิบายว่า หลักการรวมอำนาจการปกครอง หมายถึง หลักการจัดวางระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอำนาจในการปกครองไว้ให้แก่ หน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ของรัฐและมีเจ้าหน้าที่ ของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง โดยให้ขึ้นตรงต่อกันตามลำดับชั้นการบังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้ดำเนินการปกครองตลอดทั่วทั้งอาณาเขตของประเทศ หรืออาจกล่าวโดยสรุปก็คือ มีการรวม อำนาจปกครองทั้งหมดเข้าไว้ในส่วนกลาง และการใช้อำนาจปกครองนั้นกระทำโดยเจ้าหน้าที่ ของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ ผู้ดำเนินงานการปกครองทั่วทั้งประเทศ รวมทั้งไว้ซึ่งเอกภาพในการปกครอง และความมั่นคง ปลอดภัยของประเทศเป็นสำคัญ

ประยัค หงษ์ทองคำ (2540 : 18) อธิบายว่าหลักการรวมอำนาจการปกครอง หมายถึง การกำหนดให้รัฐบาลกลางของประเทศ มีอำนาจที่จะบังคับบัญชา วินิจฉัยสั่งการให้ หน่วยการปกครองลงไปจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน นอกจากนี้รัฐบาลกลาง ยังมีอำนาจในการที่จะตราระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้หน่วยการปกครองรอง ๆ ลงไปนำไปใช้เป็น หลักในการปฏิบัติหน้าที่อีกด้วย

กล่าวโดยสรุป การรวมอำนาจการปกครอง หมายถึง วิธีการจัดระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน ที่รวมอำนาจการบริหารการวินิจฉัยสั่งการไว้แก่รัฐบาลกลางอันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ให้ขึ้นตรงต่อกันตามลำดับชั้นบังคับบัญชา

1.3 ลักษณะของการรวมอำนาจ

ประยูร กาญจนกุล (2538 : 35) ได้สรุปถึงลักษณะการรวมอำนาจปกครอง ไว้ดังนี้

1.3.1 ลักษณะสำคัญของการรวมอำนาจการปกครอง

1) กิจการทหารขึ้นอยู่กับบัญชาของรัฐบาลกลาง เนื่องจาก รัฐบาลกลางเป็นสถาบันการเมืองที่ใช้อำนาจอธิปไตยปกครองประเทศ กิจการทหารมีไว้เพื่อรักษาเอกราชอธิปไตยของประเทศดังนั้นจึงกำหนดให้รัฐบาลกลางมีอำนาจในการบังคับบัญชาทหารทั้งหมด ส่วนหน่วยการปกครองอื่น ๆ ที่รองลงไปไม่ใช่สถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยดังกล่าว จึงไม่มีอำนาจจัดกิจการทหารแต่อย่างใด

2) รวมอำนาจวินิจฉัยสั่งการไว้แก่รัฐบาลกลาง คือ อำนาจที่รัฐบาลกลางจะสั่งให้หน่วยการปกครองรอง ๆ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ปฏิบัติการอย่างใดหรือกรณีที่มีปัญหาในการปฏิบัติราชการหน่วยราชการรอง ๆ ลงมาที่ต้องเสนอให้หน่วยราชการระดับเหนือขึ้นไปที่มีอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการ ได้พิจารณาตัดสินปัญหานั้น และสั่งการให้หน่วยราชการต่าง ๆ ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

3) มีการกำหนดสายการบังคับบัญชา หมายถึง การกำหนดของเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของรัฐตามตำแหน่งอำนาจหน้าที่ว่าจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือจะต้องมีหน้าที่บังคับบัญชาผู้ใดบังคับบัญชาตามระเบียบวินัยของทางราชการซึ่งสายการบังคับบัญชานั้น เป็นการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ระดับต่ำต้องขึ้นอยู่กับผู้ใด การบังคับบัญชาสั่งการของเจ้าหน้าที่ระดับสูงลำดับชั้น โดยอำนาจของผู้บังคับบัญชามีลักษณะคือ 1) อำนาจที่จะออกคำสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่ง 2) อำนาจที่จะคอยควบคุมกิจการต่าง ๆ ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติ 3) อำนาจที่จะลงโทษทางวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่กระทำผิดและ 4) อำนาจที่จะให้ความดีความชอบแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่กระทำดี

1.3.2 จุดแข็งของการรวมอำนาจการปกครอง

1) ทำให้อำนาจของรัฐบาลมั่นคงและแผ่ขยายไปทั่วอาณาเขตของประเทศทั้งนี้เพราะได้รวมกำลังและรวมอำนาจในการบังคับบัญชาเข้าไว้ในส่วนกลางทั้งหมด จึงสามารถบังคับกาลให้นโยบาย แผนงานหรือคำสั่งต่าง ๆ เกิดผลทั่วประเทศอย่างทันที

2) ช่วยอำนวยความสะดวก และประโยชน์ให้แก่ราษฎรโดยเสมอหน้า เพราะหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางย่อมดำเนินการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของราษฎรทั่วประเทศเป็นสำคัญมิได้ทำเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นใดโดยเฉพาะ

3) ทำให้เกิดการประหยัดได้ดีกว่าหลักการกระจายอำนาจการปกครอง เพราะสามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ และเครื่องมือเครื่องใช้ซึ่งเป็นของส่วนกลางไปบริหารราชการและไปใช้ในเขตการปกครองส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้โดยไม่จำเป็นต้องจัดหาซื้อของใหม่ทุกแห่งไป

4) ทำให้การรักษาเอกราชในการปกครองและการบริหารงาน เนื่องจากอำนาจการบังคับบัญชาสั่งการรวมอยู่ศูนย์กลางเดียวกัน และมีเจ้าหน้าที่คอยปฏิบัติตามคำสั่งทั่วทั้งประเทศทำให้การปกครองท้องถิ่นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เป็นผลให้เกิดเอกภาพในการปกครอง

5) มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถดีกว่าเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เพราะหน่วยบริหารราชการส่วนกลางย่อมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่มีคุณวุฒิ และมีสมรรถภาพดีกว่าเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นมาก ซึ่งทำให้บริการสาธารณะดำเนินไปโดยสม่ำเสมอและเป็นไปตามระเบียบแบบแผนอันเดียวกัน

1.3.3 จุดอ่อนของการรวมอำนาจปกครอง

1) การบริหารราชการส่วนกลาง ไม่สามารถดำเนินกิจการทุกอย่างให้ได้ผลดีทั่วทุกท้องถิ่นในเวลาเดียวกันเพราะมีพื้นที่กว้างใหญ่ และมีการขยายอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะมากขึ้นรวมทั้งไม่ได้จัดทำกิจการเกี่ยวกับประโยชน์ได้เสียของท้องถิ่น ทำให้ไม่สามารถสนองความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นนั้นได้ทั่วถึง

2) ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ มีมากมายหลายขั้นตอน เพราะเจ้าหน้าที่ต้องขึ้นต่อกันตามลำดับชั้นการบังคับบัญชาทำให้ต้องเสียเวลาและล่าช้า

3) ไม่สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากไม่มีการกระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองได้

4) ไม่อาจสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง เพราะปัญหาและความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมไม่เหมือนกันทั้งหมด จึงไม่อาจแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ถูกต้อง

สรุปลักษณะสำคัญของการรวมอำนาจการปกครอง คือ อำนาจสั่งการทั้งหมดขึ้นอยู่กับอำนาจการบังคับบัญชาของรัฐบาลกลาง โดยเฉพาะกิจการทหาร รวมถึงอำนาจวินิจฉัยสั่งการตามสายการบังคับบัญชาที่กำหนดตามลำดับชั้นเอาไว้ซึ่งมีเจ้าหน้าที่คอยปฏิบัติตามคำสั่งทั่วทั้งประเทศ

1.4 หลักการแบ่งอำนาจการปกครอง

ประยูร กาญจนกุล (2538 : 37-38) อธิบายว่าหลักการแบ่งอำนาจการปกครอง หมายถึงหลักการบริหารราชการที่ส่วนกลางได้จัดแบ่ง และมอบอำนาจวินิจฉัยสั่งการบางส่วนไปให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยการบริหารราชการส่วนกลางที่เป็นตัวแทน ซึ่งได้ส่งออกไปประจำอยู่ในเขตการปกครองส่วนภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศดำเนินการวินิจฉัยสั่งการในกิจการบางอย่างได้เอง

ตามระเบียบแบบแผนที่ส่วนกลางกำหนดไว้ และยังได้อธิบายถึงมีลักษณะสำคัญของหลักการแบ่งอำนาจการปกครองให้แก่ส่วนภูมิภาคไว้ดังนี้

1.4.1 หลักการแบ่งอำนาจการปกครองให้แก่ส่วนภูมิภาค มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 1) ต้องมีรัฐบาล ซึ่งเป็นการบริหารราชการส่วนกลางเป็นผู้ใช้อำนาจการปกครองทั่วทั้งประเทศ และถือว่าการแบ่งหรือการมอบอำนาจให้แก่ส่วนภูมิภาค เป็นกระบวนการหนึ่งของการรวมอำนาจปกครอง
- 2) มีหน้าที่โดยเป็นตัวแทนส่วนกลางส่งออกไปปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งประจำอยู่ตามเขตการปกครองในส่วนภูมิภาคทุกแห่ง เช่น ภาค เขต จังหวัด อำเภอ หรือตำบล โดยที่รัฐบาลกลางมีอำนาจบรรจุ แต่งตั้ง พิจารณาให้คุณให้โทษและโยกย้ายให้ไปประจำอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ หรือส่วนกลางก็ได้
- 3) ส่วนกลางแบ่งและมอบอำนาจในการบริหารงานบางส่วนบางเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ประจำอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ โดยมีได้ตัดอำนาจจากส่วนกลางเด็ดขาดและส่วนกลางต้องรับผิดชอบการกระทำของเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคด้วย

1.4.2 จุดแข็งของหลักการแบ่งอำนาจการปกครอง

- 1) หลักการแบ่งอำนาจการปกครองเป็นก้าวแรก ที่จะนำไปสู่การกระจายอำนาจการปกครอง กล่าวคือ เมื่อได้มอบอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้แก่ผู้แทนหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางในส่วนภูมิภาคมากขึ้น ก็เท่ากับมอบกิจการให้ส่วนภูมิภาคจัดทำได้เองแต่บางส่วนและหากจะเปลี่ยนจากการจัดระเบียบการบริหารราชการจากส่วนภูมิภาคเป็นส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองก็ทำได้ง่าย
- 2) ทำให้การปฏิบัติราชการตามเขตการปกครองสำเร็จลุล่วงไปรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคมีอำนาจวินิจฉัยจัดทำกิจการอันเป็นราชการธรรมดาของท้องถิ่นที่นั้นได้โดยไม่ต้องเสนอขอคำสั่งจากส่วนกลางเสียก่อนทุกเรื่องไป ประชาชนผู้มาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาคก็ได้รับความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น
- 3) ทำให้การประสานงานกันระหว่างหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น ดีขึ้นเพราะมีเจ้าหน้าที่ส่วนกลางประจำอยู่ในท้องถิ่นที่ต่าง ๆ จึงอาจใช้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นสำหรับติดต่อประสานงาน และควบคุมดูแลหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด ตลอดจนแบ่งเบาระยะของส่วนกลางได้มาก
- 4) มีประโยชน์มากสำหรับประเทศที่ราษฎรยังไม่ค่อย มีความสำนึกในการปกครองตนเอง ซึ่งถ้ามอบอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองเต็มที่ ก็อาจเกิดผลร้ายมากกว่าผลดีและทำความเสียหายให้แก่ท้องถิ่น เมื่อประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถเพียงพอ

รู้จักใช้สิทธิ และหน้าที่ในการปกครองตนเอง จึงค่อยกระจายอำนาจการปกครองให้ปกครองตนเองอย่างเต็มรูปแบบ

1.4.3 จุดอ่อนของหลักการแบ่งอำนาจการปกครอง

1) การที่จะต้องส่งเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นตัวแทนจากส่วนกลางไปบริหารงานในแต่ละท้องถิ่น ย่อมแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลยังไม่เชื่อในความสามารถของท้องถิ่นว่าจะสามารถปกครองตนเองได้นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2) ถ้าส่วนกลางแบ่งอำนาจให้ส่วนภูมิภาคน้อยไปการบริหารงานยิ่งชักช้า เพราะต้องเสียเวลาเดินทางถึงสองระดับ คือระดับภูมิภาคและระดับส่วนกลาง อีกทั้งการขยายระบบราชการทำให้สิ้นเปลืองมาก

3) การแบ่งอำนาจจะไม่เป็นธรรมแก่ท้องถิ่นในแง่ที่ว่าทรัพยากรการบริหารต่าง ๆ แทนที่จะเอามาจากท้องถิ่นกลับถูกส่งมาจากที่อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเจ้าหน้าที่

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2540 : 25) อธิบายว่า การแบ่งอำนาจปกครองเป็นการมอบอำนาจในการวินิจฉัยและบริหารราชการในบางลักษณะให้แก่หน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ส่งออกไปประจำอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศเพื่อให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของรัฐบาลกลางต่อประชาชน เจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาคจะมีอำนาจหน้าที่มากขึ้นขึ้นอยู่กับกรมมอบอำนาจจากรัฐบาลกลาง

กล่าวโดยสรุป การแบ่งอำนาจการปกครอง หมายถึง การแบ่งอำนาจและการมอบอำนาจการบริหารและการวินิจฉัยสั่งการบางส่วนจากรัฐบาลกลางไปให้แก่ตัวแทนของรัฐที่ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศดำเนินการอันได้แก่ จังหวัด อำเภอ ตำบล เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

1.5 หลักการกระจายอำนาจการปกครอง

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นหลักการอย่างหนึ่งของการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย โดยมีหลักการสำคัญ คือ การที่รัฐได้มอบอำนาจการปกครองบางอย่างจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ในท้องถิ่นเองโดยอิสระภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย การกระจายอำนาจทำให้เกิดการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่พอสมควรและที่สำคัญหนี้สินของตนเอง ตลอดจนมีเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ

หน้าที่ ในประเทศไทยที่เกิดขึ้นตามหลักการของท้องถิ่น ได้อย่างแท้จริง หน่วยการปกครองในประเทศไทยที่เกิดขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจในปัจจุบันมี 4 รูปแบบด้วยกัน คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลนับว่าเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองด้วย และยิ่งนับวันจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาชนบทและประเทศอย่างยิ่ง

1.5.1 ความหมายของการกระจายอำนาจการปกครอง

ประยูร กาญจนกุล (2538 : 186) ได้ให้ความหมายว่า “การกระจายอำนาจเป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้องค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนกลางเพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีความเป็นอิสระตามสมควรไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาเพียงแต่ขึ้นอยู่กับราชการบริหารส่วนกลางเท่านั้น ให้องค์กรที่มีอิสระเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนกลางรับไปดำเนินการเอง

อนุก สัทธาประศาสน์ และไพฑูรย์ บุญวัฒน์ (2541 : 29) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจการปกครอง คือ วิธีการที่รัฐบาลมอบอำนาจการบริหารบางส่วนให้กับองค์กรอื่นนอกจากองค์กรของราชการบริหารส่วนกลาง จัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควรและอยู่ในความควบคุมของรัฐบาล แต่ไม่ใ้การบังคับบัญชา

อุทร ดันดีสุนทร (2541:43) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจการปกครอง คือ การกระจายการตัดสินใจทั้งด้านการบริหารและการเงินจากส่วนกลางสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น การกระจายอำนาจมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการและองค์กรประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจ บริหาร และพัฒนาท้องถิ่นของตน

สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2542 : 71) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจทางการปกครองว่า เป็นการส่งเสริมความเป็นอิสระของระบบย่อย (Subsystem Autonomy) ให้มีอำนาจในการปกครองตนเอง โดยทั้งเรียกว่าการปกครองท้องถิ่น (Local Government) และรูปแบบการปกครองท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตยก็คือรูปแบบของการกระจายอำนาจทางการปกครอง

1.5.2 ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจ ประกอบด้วย

ประยูร กาญจนกุล (2538 : 188) ได้กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจ คือ ต้องมีองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคล มีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เอง มีงบประมาณและบุคลากรของตนเอง ได้จำแนกลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจไว้ดังนี้

1) ความเป็นนิติบุคคล (Artificial Person) การกระจายอำนาจ การปกครองนั้น จะต้องมียุติการเป็นนิติบุคคลต่างหากจากองค์กรของรัฐบาลกลาง การมียุติการเป็นนิติบุคคล ต่างหากนี้ ก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์กรเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2) อำนาจอิสระในการปฏิบัติงาน เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะหากองค์กรนั้น ไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์กรเช่นนี้ก็จะมิได้มีลักษณะไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ประจำอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ องค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่ก็จะมิใช่ข้อสังเกตว่าอำนาจอิสระขององค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีพอสมควรไม่มากจนเกินไปจนทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตย (Unity and Sovereignty) ของประเทศหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือองค์กรปกครองท้องถิ่นมิใช่เป็นสถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองหากแต่ต้องมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้และให้มีองค์กรที่จำเป็นสำหรับทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ และบริหารกิจการมอันเป็นหน้าที่ของตนเท่านั้น

3) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหาร และผู้ทำหน้าที่นิติบัญญัติตลอดจนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตนเอง การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นของประชาชนนั้น อาจทำได้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนและส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ

4) มั่งบประมาณของตนเอง องค์กรปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดเก็บ รายได้ด้วยตนเอง รวมถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้น ด้วยการให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บ และบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจ ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้ การบริหารและการบริการประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2542 : 37) ได้กล่าวว่าลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจองค์กรในระดับท้องถิ่นจะมีความสามารถในการบริหารการพัฒนาชนบทได้นั้น องค์กรหรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีลักษณะ ดังนี้

- 1) องค์กรต้องมีอิสระในการดำเนินงาน (Autonomy)
- 2) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่น
(Popular Participation)
- 3) องค์กรต้องมีอิสระพอสมควรเกี่ยวกับการบริหารทางการคลัง
ของท้องถิ่น (Financing)

1.5.3 จุดแข็งของการกระจายอำนาจการปกครอง

ประยูร กาญจนกุล (2538 : 192) กล่าวว่า การจัดระเบียบการบริหารตามหลักการกระจายอำนาจปกครองย่อมมีจุดแข็ง หรือประโยชน์อยู่ 3 ประการ ดังนี้

- 1) ให้มีการสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ได้ดีขึ้น
บริการสาธารณะบางอย่างที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนได้เสียเฉพาะท้องถิ่น ถ้าได้มอบให้ผู้บริหารงานของท้องถิ่นซึ่งเลือกตั้งขึ้นจากราษฎรในท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำก็ย่อมจะได้ผลตรงกับความต้องการในท้องถิ่นมากขึ้นเพราะรู้ปัญหาและความต้องการในท้องถิ่นของตนเอง
- 2) เป็นการแบ่งเบาภาระของราชการบริหารส่วนกลาง เนื่องจากส่วนกลางมีภาระกิจหนักอยู่มากเกี่ยวกับการจัดทำกิจการ อันเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ โดยตัดภาระเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ให้ท้องถิ่นไปดำเนินการเสียบ้างก็จะทำให้เกิดผลดีกับความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นได้
- 3) ทำให้ประชาชนมีความสนใจ และมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเป็นการมอบอำนาจในท้องถิ่นปกครองตนเอง ทำให้ประชาชนมีส่วนได้เสียในกิจการท้องถิ่นโดยตรง และเกิดความจำเป็นที่จะต้องปรึกษาหารือกันในการดำเนินงาน ทำให้ราษฎรรู้จักรับผิดชอบคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่นทำให้การอำนวยบริการแก่ประชาชนเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วเป็นการส่งเสริม และพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

ประพันธ์ วรรณบวร (2543 :17) ได้สรุปถึงจุดแข็งของการกระจายอำนาจการปกครองไว้ดังนี้

- 1) สามารถทำให้การบริการของรัฐสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่น
- 2) เป็นการตัดภาระและแบ่งเบางานของราชการส่วนกลาง
- 3) เป็นหน้าที่ ที่ประชาชนเลือกตั้งมาย่อมสนใจ และตั้งใจทำงานเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของท้องถิ่นของตน

4) เป็นวิธีการที่จะทำให้ประชาชนได้ก้าวไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

1.5.4 จุดอ่อนของการกระจายอำนาจการปกครอง

ประยูร กาญจนกุล (2538 : 194) ได้กล่าวถึง จุดอ่อน หรือข้อเสียของการกระจายอำนาจการปกครองว่ามีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ ดังนี้

1) อาจเป็นภัยต่อเอกภาพทางการเมืองและความมั่นคงของประเทศ เพราะหากกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมากเกินไป อาจเป็นการทำลายเอกภาพในการปกครอง และความมั่นคงปลอดภัยของรัฐ ได้ทั้งยังอาจเกิดการแก่งแย่งแข่งขันระหว่างท้องถิ่น ซึ่งต่างมุ่งมั่นที่จะรักษาประโยชน์ของคน โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับท้องถิ่นอื่น

2) ทำให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของท้องถิ่นสำคัญกว่าส่วนรวม เมื่อประชาชน มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้นก็มุ่งที่จะทำประโยชน์แก่ท้องถิ่นของตนฝ่ายเดียวจนกระทั่งลืมนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ

3) เจ้าหน้าที่ที่ได้รับเลือกตั้งอาจให้อำนาจหน้าที่โดยไม่เหมาะสม โดยการถือพรรคถือพวก อาจใช้อำนาจหน้าที่บังคับกดขี่พรรคฝ่ายตรงข้าม หรือประชาชนที่ไม่อยู่ในพรรคพวกของตนซึ่งทำให้เกิดความไม่สงบราบรื่นได้ย่อมทำให้เกิดความเคียดแค้น และความไม่พอใจของประชาชนยิ่งกว่าถูกปกครองโดยเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาคเสียอีก

4) ทำให้เกิดความสิ้นเปลืองมากกว่า และมีต้นทุนสูงเพราะต้องมีการแยกงบประมาณเป็นส่วน ๆ ทั้งยังมีเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้เป็นของตนเอง ซึ่งอาจเวียนสลับเปลี่ยนโยกย้ายไปใช้ในท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ รวมทั้งอาจมีการใช้จ่ายโดยไม่ประหยัด และควบคุมการเงินไม่ดีพอ

ประพันธ์ วรรณบวร (2543 : 20) ได้กล่าวถึง จุดอ่อนของการกระจายอำนาจว่ามีอยู่ 5 ประการ คือ

1) ถ้ากระจายอำนาจมากเกินไป จะเป็นอันตรายต่อเสถียรภาพ หรือความมั่นคงของประเทศ

2) การกระจายอำนาจทำให้เกิดความสิ้นเปลืองมากกว่าการรวมอำนาจ

3) การกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่น จะเป็นอันตราย หรือเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ถ้าหากว่าประชาชน ไม่มีความรู้พื้นฐานหรือไม่พร้อมที่จะปกครองตนเอง

4) อาจเป็นทางให้เจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นใช้อำนาจในทางที่ผิดถือพรรคถือพวก ซึ่งจะทำให้เกิดความเคียดแค้นแก่ราษฎรส่วนมาก

5) เป็นการเปิดโอกาสให้มีการทุจริต และใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งทำให้ประชาชนที่ยัง โง่เขลาเบาปัญญาตกเป็นเครื่องมือหากิน ของชนชั้นปกครองที่ไม่บำเพ็ญตนอยู่ในฐานะผู้บำบักทุกข์ บำรุงสุขของประชาชน

กล่าวโดยสรุป หลักการกระจายอำนาจการปกครอง หมายถึง การที่รัฐได้มอบอำนาจ การปกครองบางอย่าง ให้แก่หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่รัฐจัดตั้งขึ้นมา ไปดำเนินการจัดทำบริการ สาธารณะต่าง ๆ เพื่อบริการประชาชน สนองตอบความต้องการของประชาชน เพื่อแบ่งเบาภาระ ราชการบริหารของรัฐบาลกลาง ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ และหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นที่รัฐจัดตั้งขึ้นมาจากหลักการกระจายอำนาจนั้นต้องมีสภาพเป็นนิติบุคคลต่างหากจาก รัฐบาลกลางมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ มีงบประมาณเป็นของตนเอง มีทรัพย์สินหนี้สิน เป็นของตนเอง และมีเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานปกครอง ท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามหลักกระจายอำนาจดังกล่าวข้างต้น

การกระจายอำนาจการปกครองนั้นมีข้อดีและข้อเสีย ซึ่งในข้อดีจะเห็นว่าสามารถ สนองตอบความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงและรวดเร็ว เป็นการแบ่งเบา ภาระของส่วนกลาง ทำให้ส่วนกลางมีเวลาที่จะบริหารหรือทำกิจกรรมใหญ่ ๆ ของประเทศ เพื่อ ประโยชน์ของส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ สำหรับส่วนในข้อเสียหรือจุดอ่อนนั้น ต้องใช้งบประมาณมาก และอาจทำให้รัฐบาลต้องเสียเอกภาพ เป็นภัยต่อความมั่นคงได้ เช่น กิจการทางด้านทหารหรือ ตำรวจ รัฐบาลกลางจึงต้องควบคุมอำนาจในการบังคับบัญชาไว้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นรูปแบบการปกครองที่รัฐบาลกลางได้ มอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ทั้งอำนาจทางการเมือง (Political Decentralization) และ อำนาจในการบริหาร (Administration Decentralization) โดยเน้นหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงทั้งนี้เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระ ของรัฐบาลกลาง เพราะรัฐบาลมีภาระหน้าที่มากมายในการบริหารประเทศทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ จึงไม่อาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะให้ประชาชน ได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ เนื่องจากเกิดการล่าช้าในการดำเนินงาน ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ข้อจำกัดด้านเจ้าหน้าที่ และการไม่สามารถสนองความต้องการของชุมชนทั่วถึง เมื่อรัฐบาลกระจาย อำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเองย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้กำหนดคน โยบายให้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่นเอง และเลือกผู้บริหารเข้ามาบริหารงาน ในท้องถิ่นของตนเอง

อันนำมาซึ่งความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของท้องถิ่น และประเทศชาติโดยรวม เพื่อความเข้าใจสาระสำคัญของการปกครองท้องถิ่นให้ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอสาระสำคัญของการปกครองท้องถิ่นตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีผู้อธิบายและให้คำจำกัดความไว้มากมาย ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ คำจำกัดความดังกล่าวจะมีหลักการที่สำคัญตรงกันและ อาจมีส่วนที่แตกต่างกันบ้างก็เป็นเรื่องของรายละเอียดปลีกย่อยด้านต่าง ๆ หรือเรื่องของถ้อยคำสำนวน ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไปนี้

อุทัย หิรัญโต (2523 : 12) ได้อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครอง ที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุม โดยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2535 : 11) ได้อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ ซึ่งการที่จะเกิดการทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้น องค์การนี้จะถูกตั้งและควบคุม โดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตน

วิลเลียม รอบสัน William A. Robson (Robson. 1993 : 35 ; อ้างถึงใน ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2540 : 9) อธิบายว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนอำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะองค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Right) และมีองค์การที่จำเป็น (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

วิลเลียม ฮอนโลเวย์ William V. Holloway (Holloway. 1987 : 63 ; อ้างถึงใน ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2540 : 10) อธิบายว่า การปกครองตนเองของท้องถิ่น หมายถึง เป็นองค์การที่มีอาณาเขตแน่นอนที่มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีอำนาจปกครอง

ตนเอง และมีการบริหารงานคลังของตนเอง ตลอดจนมีสภาของท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

ประหัต หงษ์ทองคำ (2540 : 12) อธิบายว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้ หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามแนวความคิดที่ว่า ถ้าอำนาจปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์การของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์การอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2548 : 13) ได้อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจ ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ ซึ่งรัฐได้มอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองโดยการเลือกตั้งตัวแทนเข้ามาบริหารงานของท้องถิ่น โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ และมีอำนาจอิสระในการบริหารงานตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลก็ถือว่าเป็นการปกครองท้องถิ่นตามคำจำกัดความดังกล่าวด้วย และมีคุณลักษณะของการปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง ดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายและมีสภาพเป็นนิติบุคคล

2) องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชา (Hierarchy) ของหน่วยงานทางราชการ เพราะเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจปกครองตนเอง

3) องค์การบริหารส่วนตำบล มีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง (Election) โดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองของประชาชน คือการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

4) องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ (Revenue) โดยการอนุญาตจากรัฐ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

5) องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของนครตามครรลองของการปกครองที่มีประชาชนมีส่วนร่วม

6) องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจในการออกกฎข้อบัญญัติเพื่อใช้บังคับใช้กำกับให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย หรือความต้องการแห่งท้องถิ่น ได้ แต่ทั้งนี้ กฎข้อบัญญัติที่ใช้บังคับทั้งปวงต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ

7) องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในความรับผิดชอบและอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐ และประชาชนโดยส่วนรวม

2.2 วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นสามารถสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

(ประสัทธา การกลาง . 2545 : 20)

2.2.1 เพื่อให้องค์ปกครองท้องถิ่น เป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน กล่าวคือ การปกครองท้องถิ่นถือว่าเป็นหลักการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง หรือมีส่วนร่วมเข้ามาดำเนินกิจการของท้องถิ่น ด้วยตนเองอย่างกว้างขวางไม่ว่าจะโดยสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนเลือกตัวแทนของตนเองเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมีส่วนทำให้ประชาชนเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองตนเองในท้องถิ่น อันเป็นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับชาติต่อไป

2.2.2 เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง ซึ่งถือเป็นหัวใจที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือเป็นการปกครองที่ประชาชนปกครองตนเอง องค์กรท้องถิ่นจึงมีฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติรับผิดชอบบริหารกิจการท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ ที่มีอยู่อย่างอิสระ โดยการควบคุมของประชาชน

2.2.3 เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลกลางแต่อย่างเดียวย่อมไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริง และล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถสนองความต้องการนั้นได้

2.2.4 เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เนื่องจากในปัจจุบันได้มีความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ และมีความหมายที่จะพัฒนาประเทศ

ให้เจริญในทุกวิถีทาง รัฐบาลจึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจโดยจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นสนองความต้องการของประชาชน อันเป็นการแบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง

กล่าวโดยสรุป องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถาบันการศึกษา การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง แบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง และสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ภายใต้ที่กฎหมายกำหนด

2.3 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากแนวคิดในการปกครองท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐในอันที่จะรักษาความมั่นคง รวมทั้งความสุขของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจึงสามารถสรุปได้ดังนี้

(ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539 : 14 – 16)

2.3.1 การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่ามี ความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น ประชาชนจึงเกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2.3.2 การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) กล่าวคือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน แต่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เอง โดยการเลือกบุคคลขึ้นมาบริหารงานของท้องถิ่นเอง ซึ่งถือว่าเป็นการปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2.3.3 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง ซึ่งเป็นความสำคัญของการกระจายอำนาจ เนื่องจากรัฐบาลมีความจำเป็นบางประการ ดังนี้

1) ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง และนับวันจะขยายเพิ่มมากขึ้น มีความซับซ้อนขึ้น ดังจะเห็นได้จากภารกิจของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ตลอดจนงบประมาณที่ใช้ในภารกิจดังกล่าวเพิ่มขึ้นทุกปี

2) รัฐบาลมีอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาหรือจัดบริการ โครงการในท้องถิ่นในรูปแบบซึ่งเหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด เนื่องจากท้องถิ่นย่อมรู้ถึงปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้อื่นซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

3) กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้เสียต่อประเทศโดยรวมจึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า หากไม่มีหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่าง และไม่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นถูกจุดหรือไม่ ซึ่งหากให้ท้องถิ่นดำเนินการเองแล้วภาระของรัฐบาลจะผ่อนคลายไป รัฐบาลจะทำหน้าที่เพียงควบคุมดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้น ในส่วนของรัฐบาลก็มีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญหรือกิจการใหญ่ ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยส่วนรวม ความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่รวมอยู่ที่ส่วนกลางจะลดน้อยลง ความคล่องตัวในการดำเนินงานของส่วนกลางก็จะมีมากขึ้น

2.3.4 การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ตรงเป้าหมายและประสิทธิภาพ เนื่องจากแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชากร ปัญหา และความต้องการ ผู้ที่จะให้บริการและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนจึงต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงสภาพดังกล่าวเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.3.5 การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองของประเทศในอนาคตเพราะนักการเมืองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การเลือกตั้ง มีทักษะในการบริหารงานของท้องถิ่นตลอดจนการได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สามารถส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเมืองระดับชาติ

2.3.6 การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งการพัฒนาชนบทที่ผ่านมาประชาชนขาดการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การพัฒนาชนบทจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นจะต้องมาจากการริเริ่ม

ช่วยตนเองของท้องถิ่นทำให้เกิดการร่วมมือร่วมแรงกัน โดยอาศัยโครงสร้างควมามีอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งหากมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงแล้วการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นจะเกิดลักษณะการพึ่งตนเองได้

กล่าวโดยสรุป องค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อตั้งขึ้นแล้วประชาชนจะได้เรียนรู้ว่าตนมีส่วนได้เสียในการปกครองและการบริหารท้องถิ่น ซึ่งประชาชนจะเกิดความรับผิดชอบ และห่วงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามอำนาจหน้าที่ และจะเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองให้แก่ประชาชนให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยในที่สุด

2.4 หน้าที่รับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่น

การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการมีข้อพิจารณา ดังนี้ (John Warren อ้างถึงใน ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539 : 18 - 19)

2.4.1 เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน (Environmental Service and Convenience or Communal Service) เช่น พืชพันธุ์ท้องถิ่น โบราณสถานท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรอื่น ๆ นอกจากนั้น ด้านการอำนวยความสะดวกในวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่ การจัดทำถนน สะพาน สะพานคนเดินข้าม สวนสาธารณะ สวนหย่อม การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น ดังนั้นงานดังกล่าวจึงเป็นงานที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่นที่จะมารับบริการ จึงควรที่จะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นดำเนินการ

2.4.2 งานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันภัย รักษาความปลอดภัย (Protective Service) ได้แก่ งานตำรวจ งานดับเพลิง เป็นต้น

2.4.3 งานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม (Social Welfare Service) งานด้านนี้เป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับคนในท้องถิ่นเป็นอันมาก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นต้องจัดให้มีขึ้น หรือต้องรับผิดชอบร่วมกับรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหา เช่น การจัดให้มีหน่วยบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น เพื่อการบริการประชาชน การจัดให้มีศูนย์เยาวชน การจัดให้มี

สถานสงเคราะห์เด็กและคนชรา คนพิการ รวมทั้งงานที่มีความสัมพันธ์กับประชาชน หรือการจัดห้องสมุดสำหรับประชาชนในท้องถิ่น

2.4.4 งานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ของท้องถิ่น (The Trading or Commercial Service) งานประเภทนี้จึงเป็นกิจการที่บริการให้ประชาชน ซึ่งหากปล่อยให้เอกชนดำเนินการอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงต้องรับมาดำเนินการเหล่านี้เอง ได้แก่ การจัดตั้งสถานชานูบาล หรือโรงรับจำนำ การจัดตลาด การจัดบริการการเดินรถ เป็นต้น และงานเหล่านี้เป็นงานที่มีรายได้ โดยสามารถเรียกค่าบริการจากประชาชนได้

ลักษณะการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นรับไปดำเนินการนั้นกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1) บัญญัติไว้ในกฎหมาย หรือพระราชบัญญัติอันเป็นการทั่วไปทั้งนี้ก็เพื่อต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือความคล้ายคลึงกัน เช่น การบัญญัติหน้าที่ของเทศบาล ในพระราชบัญญัติเทศบาลทุกเทศบาลมีหน้าที่ซึ่งแบ่งออกเป็นหน้าที่ที่บังคับให้กระทำ และหน้าที่ให้เลือกกระทำได้

2) บัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นการเฉพาะเจาะจงแต่ละหน่วยการปกครองท้องถิ่นในลักษณะนี้รัฐบาลจะตรากฎหมาย หรือพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่น พร้อมทั้งกำหนดหน้าที่รับผิดชอบขึ้นมาพร้อมกับกฎหมายนั้น เช่น การตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ก็กำหนดหน้าที่รับผิดชอบไว้ชัดเจน

กล่าวโดยสรุป องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และอื่น ๆ ที่ทางรัฐบาลกลางเป็นผู้มอบหมายหรือถ่ายโอนมาให้องค์การปกครองท้องถิ่นนั้นทำหรือรับผิดชอบ

2.5 ประโยชน์ของการจัดให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่น

หน่วยการปกครองท้องถิ่น ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจจะมีประโยชน์หรือผลดี ดังต่อไปนี้ (ประทาน คงฤทธิศึกษากร. 2535 : 12 – 13)

2.5.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล การแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ชัดว่า การที่รัฐบาลจะบริหารประเทศก็จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณเป็นหลัก อนึ่งเนื่องจากรัฐบาลมีงบประมาณจำกัด แต่ภารกิจที่ต้องดำเนินการให้กับชุมชนต่าง ๆ มีมากมาย เมื่อเป็นเช่นนี้ก็มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็จะมีรายได้มีงบประมาณของตน พอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดว่าการปกครองท้องถิ่น เป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาล ภาระในเรื่องนี้เป็นการแบ่งเบาภาระทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาดำเนินการ

2.5.2 เพื่อเป็นการสนองตอบต่อความต้องการของคนในท้องถิ่น การปกครองประเทศนั้น โดยเฉพาะประเทศที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลอย่างสหรัฐอเมริกาได้แบ่งการปกครองเป็นมลรัฐต่าง ๆ การปกครองของสหรัฐจึงได้กระจายอำนาจให้มลรัฐต่าง ๆ ไปเพื่อแต่ละรัฐจะได้จัดการปกครองให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง และภายในมลรัฐ (State) หน่วยการปกครองที่จะสนองตอบความต้องการหรือสัมผัสประชาชนมากที่สุด คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

การที่กล่าวถึงว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นสามารถสนองตอบ (Response) ต่อความต้องการของประชาชนได้ก็เพราะหน่วยการปกครองนี้จะมีการเลือกตั้งโดยวิธีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารของท้องถิ่น ดังนั้นเมื่อความประสงค์ของประชาชนมีอย่างไรเขาก็อาจแสดงความต้องการได้เสมอ การปกครองท้องถิ่นจึงถือได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองที่สนองตอบความต้องการและทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง (Political Participation) ได้

2.5.3 เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น การปกครองตนเองของแต่ละชุมชนนั้นเป็นที่ตระหนักว่าแต่ละท้องถิ่นจะได้มีโอกาสในการกำหนดนโยบายรวมทั้งการควบคุมให้เป็นไปตามนโยบายที่ท้องถิ่นต้องการ และบรรดานโยบายดังกล่าวนี้แน่นอนย่อมเป็นความต้องการของคนในท้องถิ่นเองที่จะได้มาซึ่งความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นเป็นที่ตั้ง ทุกคนก็ต้องการให้ท้องถิ่นของตนเจริญบ้านเมืองมีฐานะดีมีความเป็นอยู่สะดวกสบาย และโดยนัยนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ย่อมมีภาระอันสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกล่าวโดยตรงแล้วการปกครองท้องถิ่นย่อมจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้

2.5.4 เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการเมือง สำหรับประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา (Developing Countries) ทั้งหมด การปกครองท้องถิ่นจะเป็นเครื่องมือ หรืออุปกรณ์อันสำคัญที่จะพัฒนาทางการเมืองได้ การพัฒนาทางการเมืองดังกล่าวนี้ หมายถึง การที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจในระบบการเมือง รู้ถึงการเข้ามามีบทบาท หรือส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) ทั้งนี้ก็โดยที่ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้งมีระบบพรรคการเมืองในระดับท้องถิ่นมีการสู้และแข่งขันกันทางการเมืองตามวิถีทางและกติกา (Rule of the Game) ในที่สุดจะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจถึงหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ หน้าที่ฝ่ายบริหารและคุณค่าของการควบคุมโดยประชาชน (Popular Control) ในที่สุดก็จะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้

กล่าวโดยสรุป การปกครองท้องถิ่นช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ถือได้ว่าเป็นสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนและจากแนวคิด การกระจายอำนาจ และแนวคิดการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองของประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็น อย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องกระจายการบริหารการพัฒนาจากส่วนกลางไปสู่ประชาชน โดยเฉพาะตำบล เป็นหน่วยการปกครองระดับย่อยในท้องถิ่นเพื่อให้สามารถบริหารการพัฒนาได้อย่างเป็นอิสระตาม แนวคิดหลักการกระจายอำนาจ ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายอันนำไปสู่ เป้าหมายการพัฒนาให้ ตอบสนองกับความต้องการของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงได้กระจายอำนาจการปกครอง ให้ตำบลต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งเดิมเป็นเพียงสภาตำบลที่อาจถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปกครอง ส่วนภูมิภาคให้ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง กล่าวคือ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารงานภายในท้องถิ่นของ ตัวเองตามที่กฎหมายบัญญัติ มีงบประมาณเป็นของตนเอง มีบุคลากรเป็นของตนเอง

ฉะนั้น การศึกษาเรื่องการเมืองการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล จึงต้องใช้แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ ทราบถึงความเป็นมาของส่วนที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาการเมืองการมีส่วนร่วมว่ามีความสำคัญ อย่างไรในเบื้องต้นก่อน

3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น รูปแบบใหม่ล่าสุดของประเทศไทย และถือได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด คือ มีอาณาเขตตามตำบลในประกาศกระทรวงมหาดไทยเท่านั้น และต้องไม่เป็นตำบลหรือหมู่บ้าน ที่ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลหรือเทศบาล ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงกระจายอยู่ตามตำบลต่าง ๆ ครอบคลุมเขตชนบททั่วทั้งประเทศ องค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวนี้มีพัฒนาการมาจาก สภาตำบลเดิมที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น และได้มีการแก้ไขรูปแบบมาหลายครั้งจนกระทั่งได้รับการยกฐานะ ขึ้นเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นในที่สุด เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นจึงขอกกล่าวถึงรูปแบบของ สภาตำบลก่อนที่จะได้มีการพัฒนาการมาถึงรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน ดังนี้

กระทรวงมหาดไทย 2519 อ้างถึงใน สุรเกียรติ์ วีตะฐาน (2538 : 59) ตำบลมีพัฒนาการ มาจากการปกครองในแบบจตุสดมภ์ ซึ่งในขณะนั้นการปกครองหัวเมืองต่าง ๆ อยู่ในความดูแล

ของสมุหกลาโหม โดยในแต่ละเมืองจะมีเจ้าเมืองปกครอง และแบ่งเขตการปกครองออกเป็นแขวง เมืองมีนายแขวงเป็นผู้ปกครองในแต่ละแขวงแบ่งเขตออกเป็นตำบล หัวหน้าตำบลมีตำแหน่งเป็น พันในเขตการปกครองของพันแบ่งออกเป็นหมู่บ้านมีนายบ้านปกครองบังคับบัญชา ต่อมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงดำเนินการปรับปรุงการปกครองของไทยใหม่ โดยจัดรูปการปกครองเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลาง ประกอบด้วยกระทรวง ทบวงกรม และแบ่ง อำนาจไปสู่ส่วนภูมิภาคประกอบด้วย จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ในปี พ.ศ.2440 พระองค์ ได้ทรงออกพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 (2440) เป็นการวางรูปแบบการ ปกครองท้องที่อย่างเป็นทางการ โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการปกครองประเทศ พระราชบัญญัตินี้ นับว่าเป็นแม่บทของการจัดระเบียบการปกครองตำบล และหมู่บ้านของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ให้กำนันเป็นหัวหน้าปกครองตำบล ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าปกครอง หมู่บ้านมีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในพื้นที่ปกครอง ซึ่งผู้นำบริการของรัฐหรือข้าราชการ ราชการไปสู่ประชาชน ตลอดจนนำความต้องการและข่าวสารของประชาชนเสนอทางราชการด้วย ต่อมาได้มีการจัดระเบียบการบริหารงานในตำบลใหม่ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครอง ท้องที่ พุทธศักราช 2457 ซึ่งคงหลักการเดิมและเป็นกฎหมายแม่บทการปกครองท้องที่ที่บังคับใช้มาจน ปัจจุบันการกำเนิดสภาตำบลจนได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาการ ตามลำดับ ดังนี้

3.1 สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499

สภาตำบลเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยได้ออกเป็นคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้านโดยให้เหตุผลว่า “ในปัจจุบันนี้ โลกได้วิวัฒนาการ ไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นถ้าได้เปิดโอกาสให้ราษฎรได้ร่วมมือกันบริหารงานของตำบล และหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่เป็นประโยชน์แก่ท้องที่ และประชาชน โดยส่วนรวม โดยไม่ขัดต่อ กฎหมายที่มีอยู่แล้ว ก็จะเป็นทางหนึ่งที่จะนำประชาชนไปสู่การปกครองเสรีประชาธิปไตยสมบูรณ์ และความตั้งใจที่จะส่งเสริมความเจริญของท้องที่ที่จะสำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้น” (สถาบันดำรง ราชนาฎภาพ. 2539 : 37) ได้แบ่งลักษณะการบริหารราชการส่วนตำบลดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คณะกรรมการตำบลและสภาตำบล

คณะกรรมการตำบลเกิดขึ้นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 คณะกรรมการตำบลดังกล่าวนี้ประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ ประจำตำบล ครูประจำตำบลหนึ่งคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน โดยมีหน้าที่ให้

ข้อเสนอแนะและเป็นที่ปรึกษาของกำนัน สำหรับคณะกรรมการตำบลที่ได้รับการปรับปรุงใหม่ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 นั้น ประกอบด้วยกำนันท้องที่ ผู้ใหญ่บ้านทุกคนใน ตำบล แพทย์ประจำตำบล ครูประชาบาลในตำบลนั้นหนึ่งคน ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลนั้นไม่น้อย กว่าสองคน ครูใหญ่ทุกโรงเรียนในตำบลและหัวหน้าส่วนราชการที่ตั้งสำนักงานในตำบล เช่น หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรประจำตำบล นายช่างชลประทาน เป็นต้น

นอกเหนือจากการปรับปรุงในส่วนของคณะกรรมการตำบลแล้วคำสั่งดังกล่าวยังได้ กำหนดให้มี “สภาตำบล” ขึ้นเป็นครั้งแรกโดยกำหนดให้นายอำเภอเป็นประธานสภาตำบลสมาชิก สภาตำบลที่ได้รับเลือกจากหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลหมู่บ้านละสองคน เพื่อทำหน้าที่ควบคุมการ บริหารงานของคณะกรรมการตำบล โดยมีอำนาจในการสอบถามข้อเท็จจริง และเสนอความเห็น ต่อคณะกรรมการตำบลเกี่ยวกับการดำเนินการในตำบลนั้น นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการเสนอและ ลงมติตั้งข้อรังเกียจต่อข้าราชการเพื่อพิจารณาต่อไปอีกด้วย ดังแผนภูมิแสดงโครงสร้างการ บริหารงานตำบล ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 (ปรับปรุงแนวคิดจากคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบต. กรมการปกครอง. 2538)

3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499

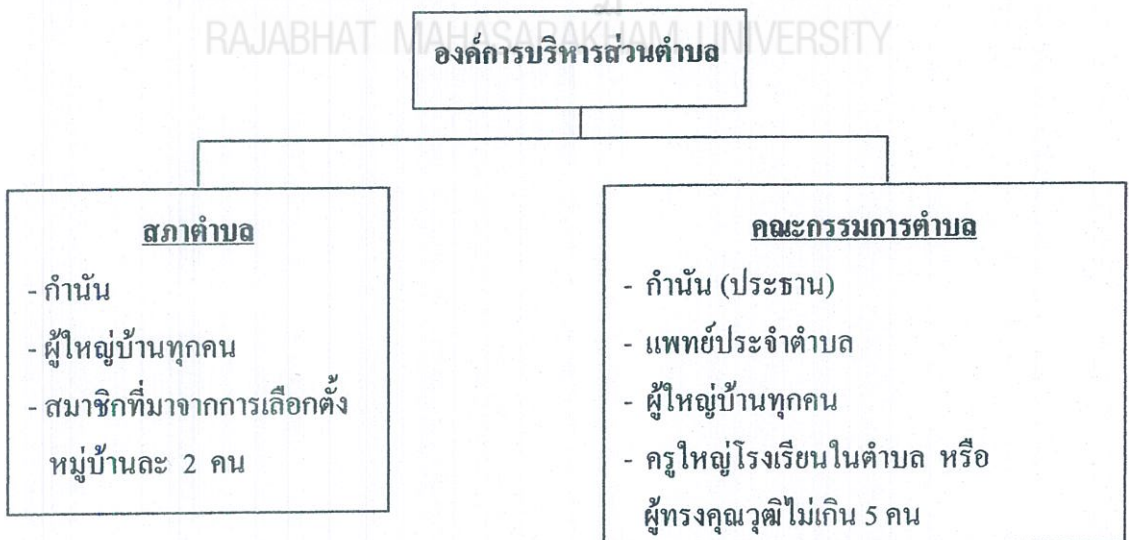
การจัดระเบียบบริหารในตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 เป็นการปรับปรุงการปกครองตำบลให้เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ที่เรียกว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล” ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีรายได้รายจ่ายของตนเองมีพนักงานตำบลเป็นผู้ปฏิบัติงาน และสามารถดำเนินกิจการของตำบลได้อย่างอิสระโดยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถทำได้ 2 วิธี คือ เมื่อกระทรวงมหาดไทยเห็นควรจัดตั้งขึ้น และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของตำบลร้องขอโดยความเห็นชอบของสภาจังหวัด ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการพิจารณาจัดตั้ง ดังนี้

3.2.1 เป็นเนื้อที่หรือตำบลที่มีรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป

3.2.2 มีพื้นที่ตั้งแต่ 50 ตารางกิโลเมตร

3.2.3 เฉลี่ยความหนาแน่นของพลเมืองไทย ตั้งแต่ 100 คน ต่อตารางกิโลเมตร

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล แยกเป็นสภาตำบลและคณะกรรมการตำบล ซึ่งสภาตำบลประกอบไปด้วยกำนันและผู้ใหญ่ทุกคนในตำบลเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง และสมาชิกโดยการเลือกตั้งหมู่บ้านละหนึ่งคนอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี ส่วนคณะกรรมการตำบลประกอบด้วยกำนันเป็นประธาน แพทย์ประจำตำบลและผู้ใหญ่บ้านทุกคนเป็นกรรมการ ครูใหญ่ในตำบลหรือผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 5 คน เป็นกรรมการ โดยได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอ ดังแผนภูมิแสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 (ปรับปรุงแนวคิดจากคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบต. กรมการปกครอง , 2538)

องค์การบริหารส่วนตำบลนี้ เป็นความพยายามของรัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่จะพัฒนาการบริหารงานในระดับตำบล เพื่อนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยให้มากขึ้นโดยการเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานภายในท้องถิ่นของตน แต่ด้วยปัญหาอุปสรรคหลายประการ ทำให้เจตนารมของการจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลในครั้งนั้นไม่บรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดตั้งขึ้นได้เพียง 59 แห่งเท่านั้น และก็ถูกยกเลิกไปตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515

3.3 สภาพตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509

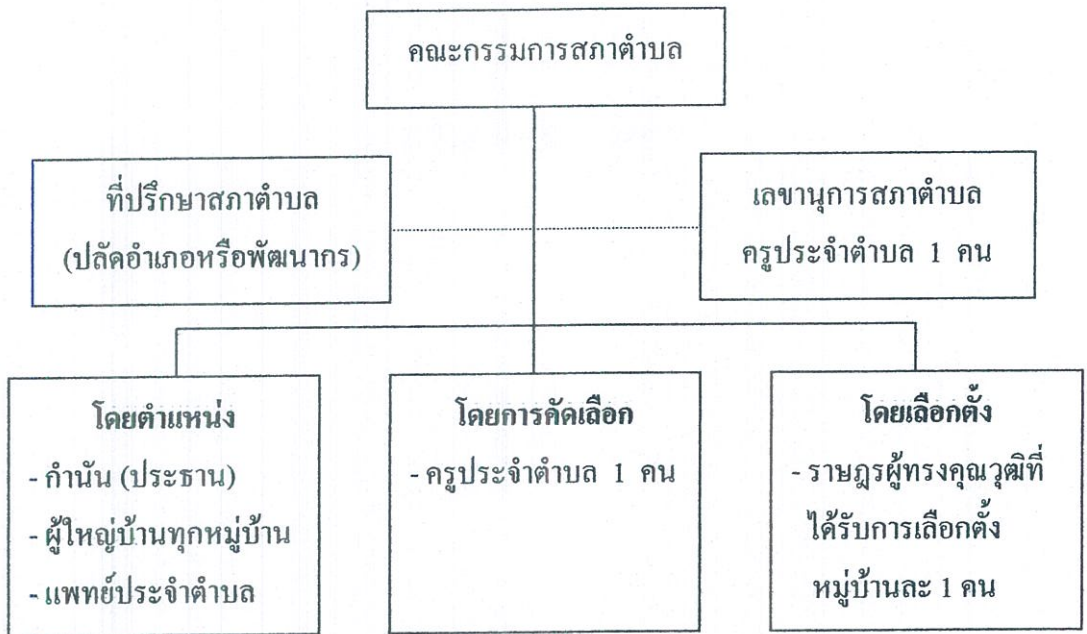
การปรับปรุงรูปแบบสภาพตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2509 เป็นการปรับปรุงการบริหารงานในตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 เฉพาะตำบลที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดเท่านั้น โดยการรวมคณะกรรมการตำบลและสภาพตำบลเข้าเป็นองค์การเดียวกันเช่นเดียวกับสุขาภิบาล เรียกว่าคณะกรรมการสภาพตำบล ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพการณ์ยิ่งขึ้น และยังเป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยตามโครงการพัฒนาพลเมืองระบอบประชาธิปไตยควบคู่ไปด้วย คณะกรรมการสภาพตำบลประกอบด้วยคณะกรรมการ 3 ประการ ดังนี้

3.3.1 กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล

3.3.2 กรรมการโดยการคัดเลือก ได้แก่ ครูโรงเรียนประชาบาลในตำบลนั้น 1 คน ซึ่งอำเภอจะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

3.3.3 กรรมการโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน โดยราษฎรในหมู่บ้านนั้นเป็นผู้เลือกตั้ง ซึ่งจะใช้วิธีการเลือกตั้งเช่นเดียวกับผู้ใหญ่และให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

การดำเนินงานของสภาพตำบลนอกจากจะมีคณะกรรมการสภาพตำบลดังกล่าวแล้ว ยังมีเลขานุการสภาพตำบลคนหนึ่งซึ่งคณะกรรมการสภาพตำบลเลือกตั้งกันขึ้นเองหรือตั้งจากบุคคลภายนอก และมีที่ปรึกษาสภาพตำบลซึ่งเป็นพัฒนากรประจำตำบลนั้นอีกด้วย ดังแผนภูมิแสดงโครงสร้างการดำเนินงานของสภาพตำบล ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2509 (ปรับปรุงแนวคิดจากคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบรม. กรมการปกครอง. 2538 : 47)

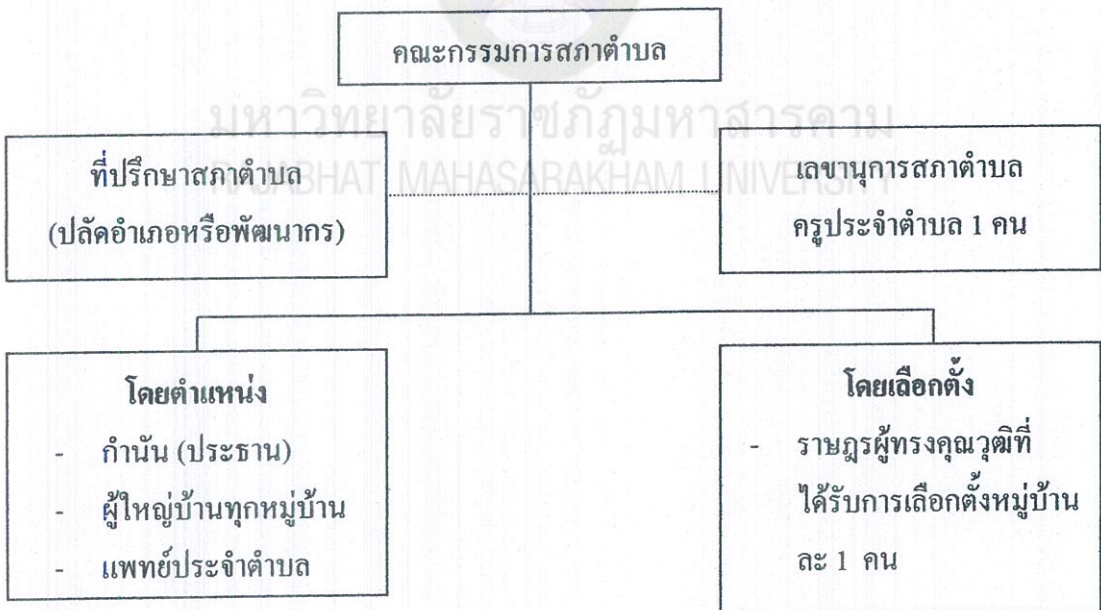
สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ได้รับการจัดตั้งขึ้น 1,509 ตำบล จะเห็นได้ว่า รูปแบบการปกครองในระดับตำบลในช่วงนี้ มีความหลากหลายถึง 3 รูปแบบด้วยกัน คือ สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 และสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509

3.4 สภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326

เนื่องจากสภาตำบลมีหลายรูปแบบทำให้เกิดความสับสน ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 จึงมีจุดประสงค์ให้การบริหารงานของตำบลเป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศโดยให้เหตุผลว่า “ตำบลเป็นหน่วยการปกครองขั้นพื้นฐานของการปกครองส่วนภูมิภาค และเป็นหน่วยการปกครองที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการปกครองส่วนภูมิภาค ระดับอื่น หากการปกครองขั้นพื้นฐานไม่มั่นคงและเหมาะสมแล้ว จะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปกครองส่วนภูมิภาคระดับอื่นอันเป็นอุปสรรคแก่การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าและ

การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎร แต่ปรากฏว่าการจัดระเบียบการบริหารของตำบลในปัจจุบัน ยังแบ่งแยกกันอยู่หลายรูปแบบ บางรูปก็ไม่อาจปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้ จึงสมควรแก้ไข ปรับปรุงการจัดระเบียบการบริหารของตำบลให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันยิ่งขึ้น (ตระกูล มีชัย. 2537 : 89) ประกาศคณะปฏิวัติดังกล่าวให้จัดระเบียบบริหารของตำบลเพียงรูปแบบเดียวเรียกว่า “สภาตำบล” ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

สภาตำบลที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ ประกอบด้วย คณะกรรมการสภาตำบล 2 ประเภท คือ กรรมการ โดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนันท้องที่เป็นประธานสภาตำบล ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบล และคณะกรรมการ โดยเลือกตั้ง ได้แก่ ราษฎร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับการเลือกตั้งจากหมู่บ้านละ 1 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี นอกจาก คณะกรรมการสภาตำบลแล้วสภาตำบลรูปแบบนี้ ยังกำหนดให้มีที่ปรึกษาสภาตำบลหนึ่งคนแต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากร และให้มีเลขานุการสภาตำบลหนึ่งคน แต่งตั้งจากครูประจำบาลในตำบลนั้น โดยให้นายอำเภอเป็นผู้คัดเลือกแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาแต่งตั้ง แผนภูมิแสดงโครงสร้างของสภาตำบล ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 แผนภูมิแสดงโครงสร้างสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 (ปรับปรุงแนวคิดจากคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและ อบต. กรมการปกครอง . 2538 : 62)

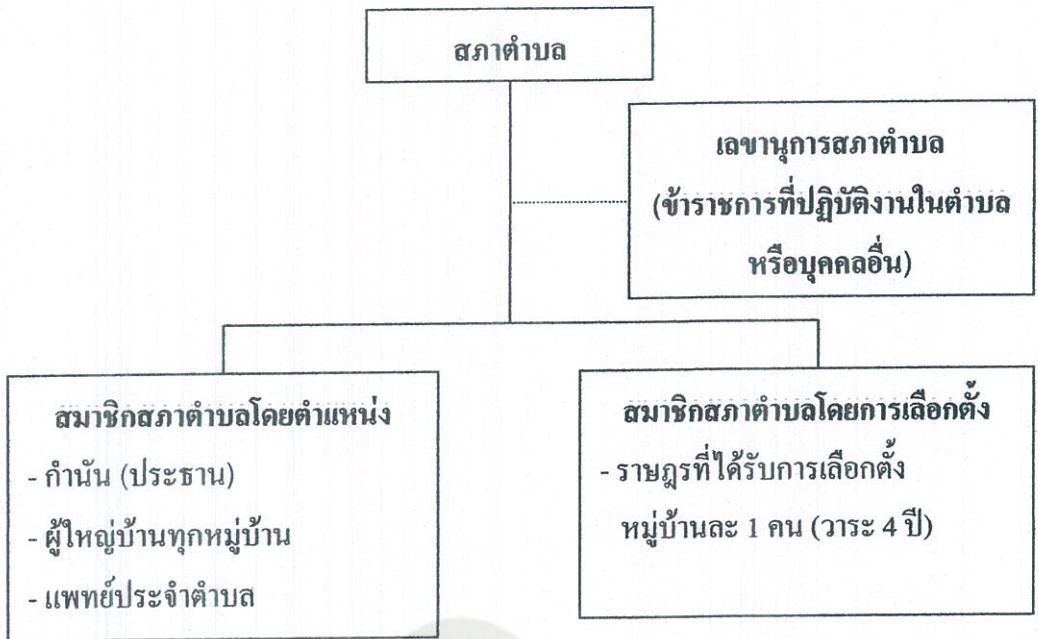
สภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 เป็นรูปแบบของสภาตำบลที่มีการดำเนินงานมายาวนานกว่า 20 ปี จนได้รับการเปลี่ยนแปลงไปเมื่อ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พัฒนาการของสภาตำบลตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าสภาตำบลได้รับการยกฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นครั้งเดียวคือเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อปี พ.ศ. 2499 หลังจากนั้น ต้องใช้เวลากว่า 20 ปี จึงจะได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลอีกครั้งหนึ่ง

3.5 สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

รัฐบาลภายใต้การนำของ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 นโยบายกระจายอำนาจการปกครองเป็นนโยบายประการหนึ่งที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาซึ่งกำหนดไว้ว่าจะ “กระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น โดยจัดให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นทุกระดับตลอดจนเพิ่มบทบาทและอำนาจการตัดสินใจขององค์กรปกครองท้องถิ่นให้อำนาจในการกำหนดคนนโยบายการพัฒนา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการวางผังเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองตนเองในระบบประชาธิปไตย และจะส่งเสริมให้องค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลเป็นนิติบุคคล เพื่อมีความคล่องตัวและร่วมแก้ปัญหาของประชาชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ” จากนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองของรัฐบาลดังกล่าว ทำให้มีการปรับปรุงฐานะของสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2515 โดยมีการจัดระเบียบการปกครองตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

3.5.1 โครงสร้างของสภาตำบลนิติบุคคล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้ตำบลตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องถิ่นในส่วนที่มีพื้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล มีสภาตำบลเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารงานในตำบลโดยให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล คณะกรรมการสภาตำบลประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสมาชิกโดยเลือกตั้งมาจากราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งหมู่บ้านละหนึ่งคนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ทั้งนี้ให้กำนันเป็นประธานสภาตำบลโดยตำแหน่ง นอกจากนี้ยังกำหนดให้สภาตำบลคัดเลือกข้าราชการที่ปฏิบัติงานในตำบลนั้น หรือบุคคลอื่นเป็นเลขานุการสภาตำบลอีกคนหนึ่ง ดังแผนภูมิโครงสร้างของสภาตำบล ดังนี้

แผนภูมิที่ 5 แผนภูมิโครงสร้างของสภาตำบลที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2537 (ปรับปรุงแนวคิดจากคู่มือปฏิบัติงานตำบล และ อบต. กรมการปกครอง. 2538 : 73)

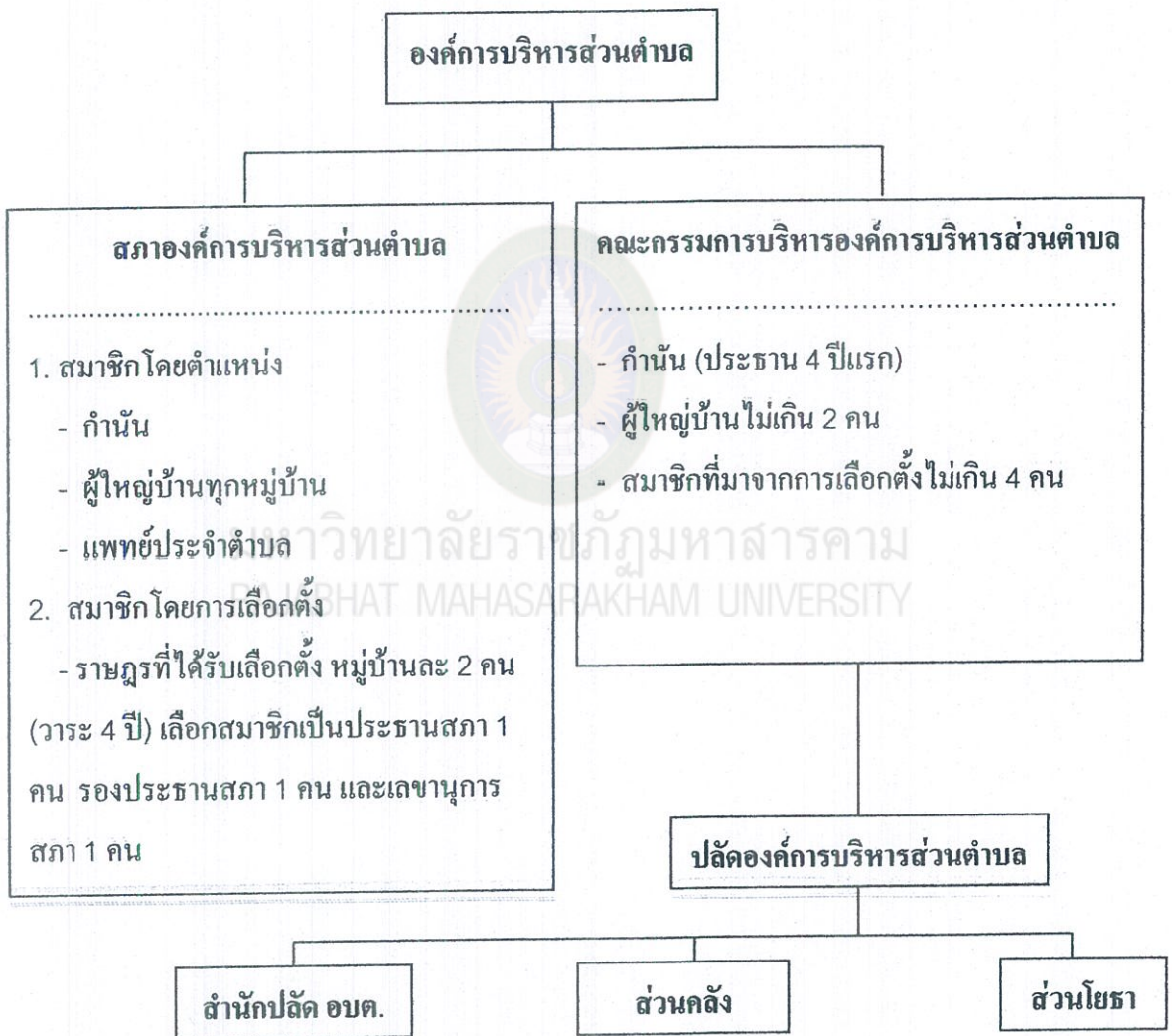
3.5.2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 40 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น สภาตำบลที่สามารถจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้นั้นจะต้องมีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ทั้งนี้การจัดตั้งจะทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยในราชกิจจานุเบกษา

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

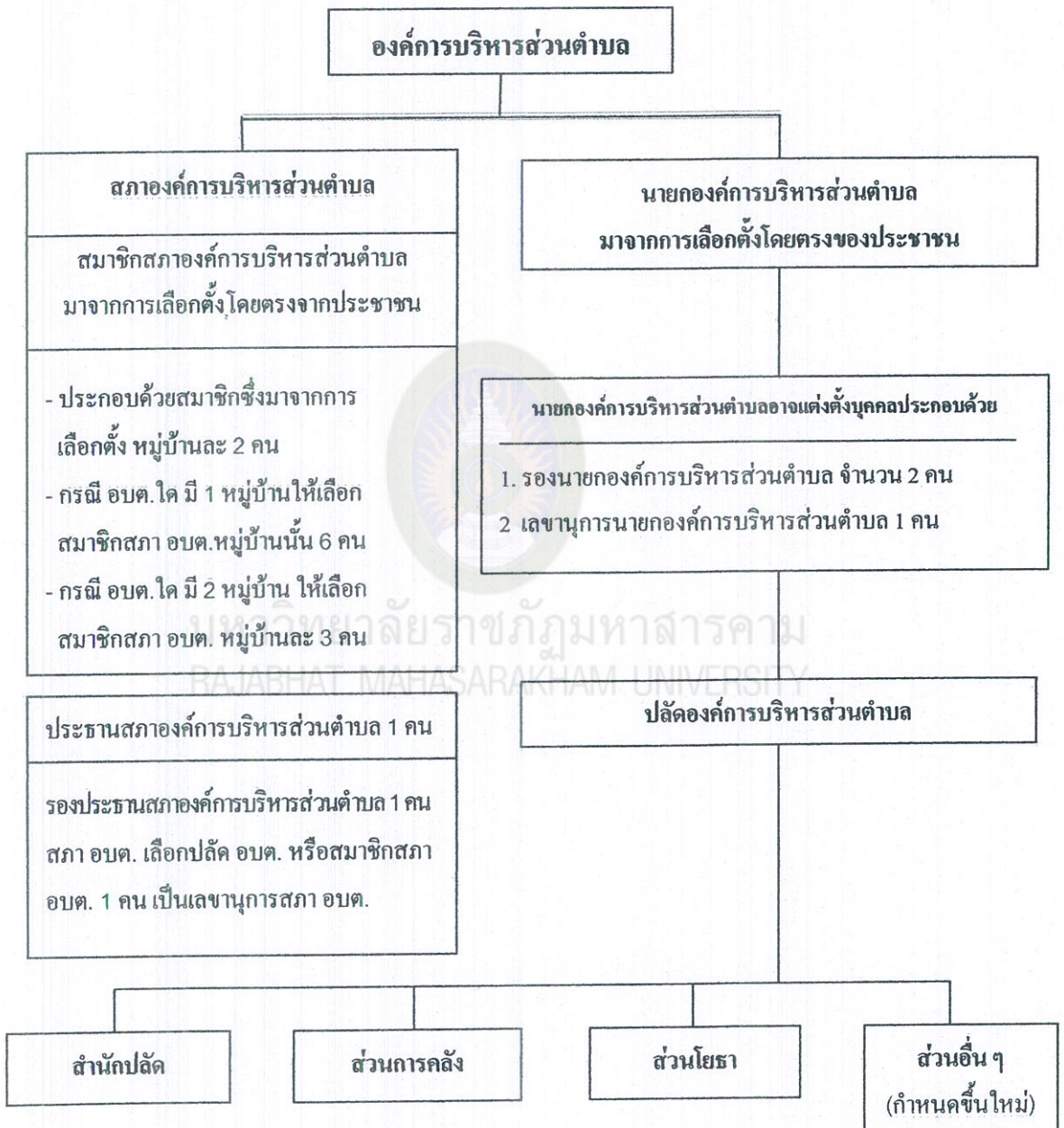
สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยสภาตำบล ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ โดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบล สมาชิกโดยเลือกตั้ง ได้แก่ สมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากรายชื่อในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเลือกคณะกรรมการขึ้น เป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคณะหนึ่งประกอบด้วยกำนัน (ประธาน คณะกรรมการบริหาร 4 ปีแรกของการบังคับใช้กฎหมาย) ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และจากสมาชิก

ที่ได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน นอกจากนี้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเลือกสมาชิกด้วยกัน เป็นประธานสภาหนึ่งคน รองประธานสภาคนหนึ่ง และเลขานุการสภาคนหนึ่ง ซึ่งบุคคลเหล่านี้ จะต้องไม่เป็น คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในคราวเดียวกัน ในส่วนของ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ก็จะเลือกคณะกรรมการด้วยกันเป็นประธาน หนึ่งคน (หลังจาก 4 ปี ของการบังคับใช้กฎหมาย) และเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร อีกคนหนึ่ง ดังแผนภูมิแสดง โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

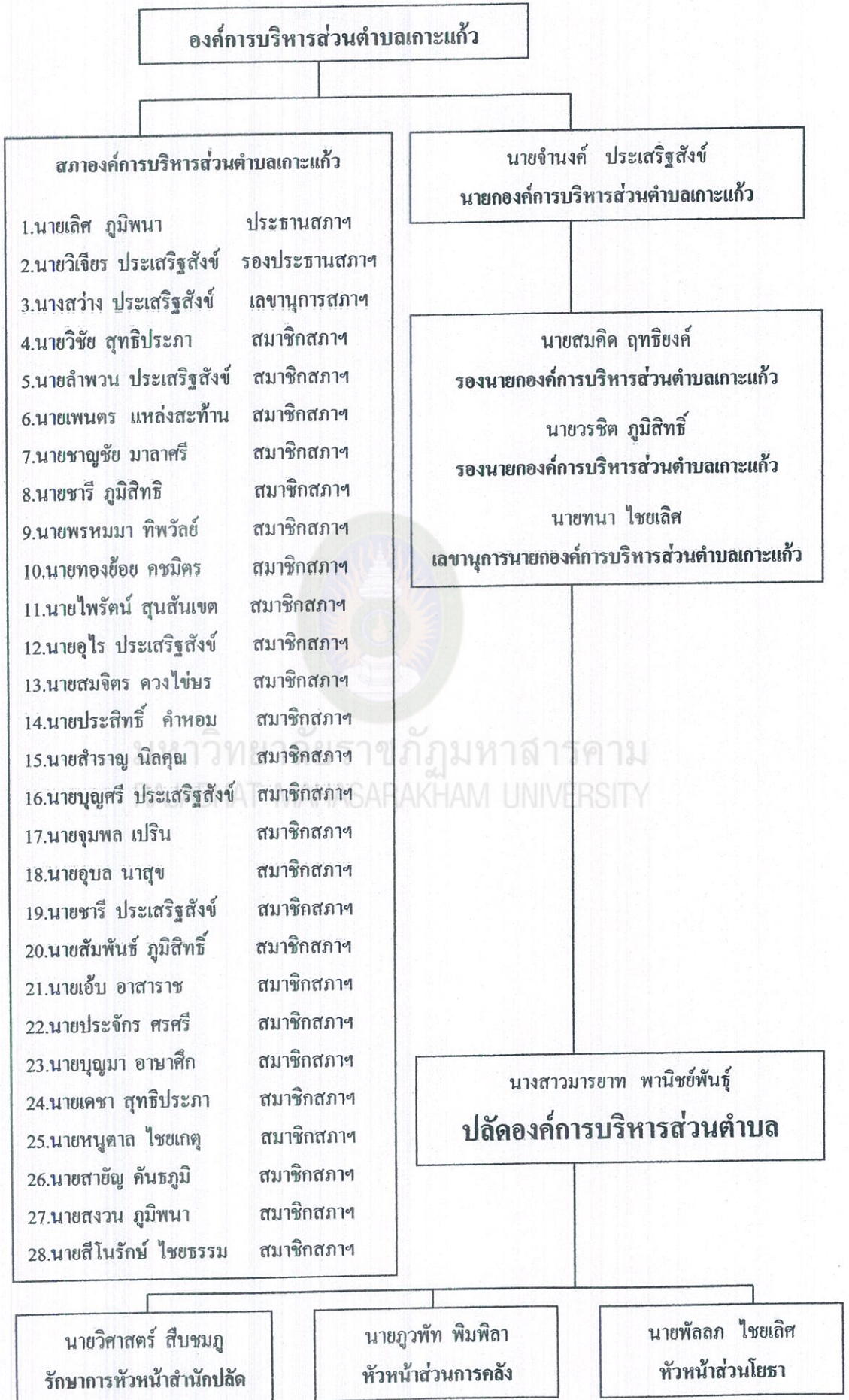

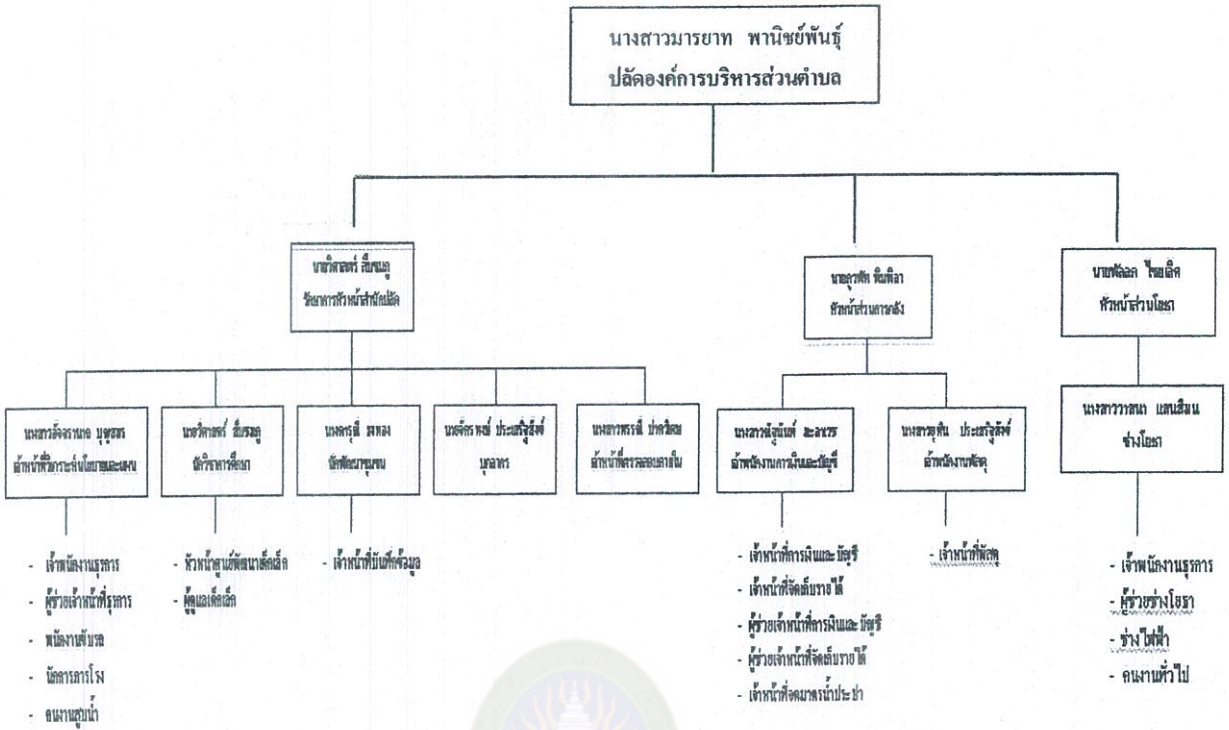
แผนภูมิที่ 6 แผนภูมิแสดงโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2537 (ปรับปรุงแนวคิด จากคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและ อบต. กรมการปกครอง. 2538 :76)

และโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 โดยสมาชิกสภาและนายกมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนและนายกอาจแต่งตั้งรองนายกได้ไม่เกิน 2 คน และเลขานุการได้ 1 คน ตามรายละเอียดโครงสร้างปัจจุบัน ดังนี้

แผนภูมิ 7 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 (ปรับปรุงแนวคิดจากคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและ อบต. กรมการปกครอง. 2546 : 31)

แผนภูมิ 8 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 มีดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
2. ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ซึ่งต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้
 - 2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
 - 2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - 2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - 2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
 - 2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี ของท้องถิ่น

2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือ บุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

สำหรับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว นอกจากต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ก็ยึดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนห้าปี (2550 – 2554) ซึ่งได้ผ่านประชาม ของแต่ละหมู่บ้านมาแล้ว และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว ได้กำหนดยุทธศาสตร์ใน การพัฒนารวม 6 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม และ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร ซึ่งในปี 2550 ได้กำหนดโครงการไว้ในแผนฯ จำนวน 230 โครงการ งบประมาณ 31,655,470 บาท ปี 2551 จำนวน 249 โครงการ งบประมาณ 33,673,470 บาท ปี 2552 จำนวน 250 โครงการ งบประมาณ 39,239,950 บาท ปี 2553 จำนวน 255 โครงการ งบประมาณ 40,085,950 บาท และในปี 2554 จำนวน 260 โครงการ งบประมาณ 45,772,350 บาท (แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว แผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนห้าปี, 2550 - 2554) และจากการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา (ปี 2550) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว ได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาไปทั้งสิ้น จำนวน 189 โครงการ ของรับการสนับสนุนและให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลเกาะแก้ว จำนวน 15 โครงการ (รายงานสรุปผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลเกาะแก้วประจำปี. 2550 : 3)

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนพัฒนาการของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบความเป็นมาของการดำเนินงานในระดับตำบล ทั้งในด้านรูปแบบ การดำเนินงาน โครงสร้างการดำเนินงาน และอำนาจหน้าที่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเดิม สภาตำบลเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองในส่วนภูมิภาค และได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับตาม ความเหมาะสมของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จนปัจจุบันได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วน ตำบล ที่มีฐานะเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคล และในการวิจัการมีส่วนร่วม ของประชามในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว จึงจำเป็นต้องศึกษาในพื้นฐาน ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจใน อำนาจหน้าที่ที่มีในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ตรงกันและเข้าใจอย่างถูกต้อง ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาและผลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว

4. แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม

4.1 ความหมายของประชาคม

ธีรยุทธ บุญมี (2536 : 32) ได้อธิบายถึง “ประชาคม” ในลักษณะของ “สังคมเข้มแข็ง” หมายถึง พลังทางสังคมที่มาจากทุกส่วน ทุกวิชาชีพ ทุกระดับรายได้ ทุกภูมิภาคของประเทศซึ่งหากแม้ว่าสังคมโดยรวมมีความเข้มแข็ง นักธุรกิจ นักวิชาชีพ นักศึกษา ปัญญาชน ชาวบ้าน ร่วมกันผลักดันสังคมปัญญาต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานก็จะเปลี่ยนแปลงได้

ช้อยนันต์ สมุทนิช (2539 : 40) ได้ให้ความหมายของ “ประชาคม” หรือ “วิถีประชา” หมายถึง การรวมกลุ่มขององค์กรต่าง ๆ โดยเอาตัวกิจกรรมเป็นศูนย์กลางปราศจากการจัดตั้งซึ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทุกฝ่ายในระดับพื้นที่ย่อย ๆ อาจเป็นพื้นที่จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน หรือพื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจ เช่น พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นต้น

อนเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2539 : 41) ได้ให้ความหมายของ “ประชาคม” หรือ “อารยสังคม” หมายถึง ความสมานฉันท์ ความกลมเกลียว ความกลมกลืนที่ครอบคลุมทุกชนชั้นของสังคม โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษกับประเด็นของ “คนชั้นกลาง” “การมีส่วนร่วม” “ความผูกพัน” และ “ความสำนึกของความเป็นพลเมือง” กล่าวคือ มีการแสวงหาความร่วมมือและการมีส่วนร่วมและด้วยสำนึกที่มีต่อความเป็นพลเมืองหรือ Citizenship นั้นเอง

ทวีศักดิ์ นพเกษร (2542 : 28) ให้ความหมาย “ประชาคม” หมายถึง เรื่องของบุคคลที่มีการติดต่อสื่อสารกันหรือมีการรวมกลุ่มกัน มีความเชื่ออาทรต่อกันมีความรัก มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างและมีระบบการจัดการในระดับกลุ่ม

4.2 ลักษณะของประชาคม

ทวีศักดิ์ นพเกษร (2542 : 63 – 75) ได้อธิบายถึงลักษณะของประชาคมไว้ ดังนี้

4.2.1 มีความหลากหลาย ซึ่งนับเป็นคุณลักษณะสำคัญในเชิงองค์ประกอบของสังคม กล่าวคือ สังคมใด ๆ ที่ขาดความหลากหลายมีเพียงมิติเดียว รูปแบบเดียวกันก็เป็นสังคมที่ขาดการเรียนรู้ ขาดจินตนาการและเอื้อให้เกิดพัฒนาการกับคนรุ่นต่อ ๆ ไป ลักษณะของสังคมก็เปรียบเทียบได้ดังเช่นระบบนิเวศน์ของธรรมชาติที่ยึดเกี่ยวได้สมดุลย์กันบนพื้นฐานของความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งอาจจำแนกออกเป็นความหลากหลายด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ความหลากหลายของการรวมตัว ระดับของการรวมตัวของคน

ในสังคมนั้นอาจมีแตกต่างหลากหลายกันไปตามระดับความพร้อมหรือลักษณะของกิจกรรมที่สนใจร่วมกันตั้งแต่การเป็นกลุ่ม ชมรม องค์กร สมาคม สถาบัน มูลนิธิ สภา สมาพันธ์ สหกรณ์ คณะกรรมการ เป็นต้น

2) ความหลากหลายเชิงพื้นที่ ลักษณะการรวมตัวอาจยึดอาศัยพื้นที่หรืออาณาบริเวณเป็นขอบเขตของการรวมตัวกัน เช่น กลุ่มจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน เขตในละแวกบ้าน หรืออาจเป็นขอบเขตเชิงลุ่มน้ำ สายน้ำ คลอง เป็นต้น

3) ความหลากหลายในรูปแบบกิจกรรม กิจกรรมที่ทำก็อาจแบ่งตามลักษณะของรูปแบบและความถนัดของกลุ่มองค์กรนั้น ๆ อาทิ กลุ่มที่ให้ความสนใจในเชิงการรณรงค์ เผยแพร่กิจกรรมเฉพาะด้านการแสดงกิจกรรมเฉพาะด้านการพัฒนาชุมชน เป็นต้น แต่ในหลายองค์กรนั้นก็มักผสมผสานกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน เข้าด้วยกันตามความเหมาะสม และความถนัดของตนเอง

4) ความหลากหลายในเชิงประเด็นความสนใจปัญหา ความสนใจ ย่อมก่อให้เกิดความหลากหลายของการรวมตัว อาทิเช่น กลุ่มที่ให้ความสนใจด้านสังคมสังเคราะห์ การออมทรัพย์

5) ความหลากหลายของกลุ่มที่มารวมตัวกัน เช่น วัย อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ การศึกษา เป็นต้น

4.2.2 มีความเป็นชุมชน ในความหมายของประชาคม อาจครอบคลุม ความหมายที่กว้างถึงบริเวณ หรือบริบทขนาดใหญ่ที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อถึงกันในทางใดทางหนึ่ง หรือพิจารณาถึงความเป็นชุมชนในกลุ่มองค์กรเล็ก ๆ ที่ร่วมตัวด้วยความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทร ความสนใจ และหรือผลประโยชน์ร่วมกัน ความเป็นชุมชนจะต้องคำนึงให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของแต่ละสังคม

4.2.3 มีจิตสำนึก ร่วมตัวกันบนจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมหรือบนสำนึกสาธารณะ ด้วยความเป็นพลเมือง (Public Consciousness) ของสังคมแห่งการเรียนรู้

4.3 ความสำคัญของประชาคม

อนุชาติ พวงสำลี และวีระบุรณ วิสารสกุล (2541 : 45 – 46) ได้อธิบายถึงความสำคัญของประชาคมไว้ว่า เป็นการรวมตัวของสังคม หรือกลุ่มคน ขึ้นในทุกระดับเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการร่วมกันคิดวางแผน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง เช่น มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน เพื่อเป็นส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และตัดสินใจแก้ไข ปัญหาชุมชนของตนเองภายใต้การระดมทรัพยากรและความร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการ ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกของการวางแผนการบริหารจัดการของหมู่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชน สรุปลงเป็นประเด็นความสำคัญของประชาคมได้ ดังนี้

4.3.1 เป็นเวทีหรือกลไกของการประสานการวางแผน และบริหารจัดการพัฒนาในระดับตำบลกับองค์กรที่รัฐกำหนดให้ตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนในตำบล ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

4.3.2 ระดมทรัพยากรและความร่วมมือการสนับสนุนขององค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชน เพื่อนำไปสู่การบริหารการพัฒนาที่ได้กำหนดโดยชุมชน

4.3.3 เสนอแนะแนวทางพัฒนาที่เป็นข้อเสนอของประชาคมตำบล หมู่บ้าน เข้าสู่กระบวนการบริหารการพัฒนาของส่วนราชการอย่างเป็นระบบ

4.3.4 เผยแพร่ความคิดเห็นและข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาดัง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน

4.3.5 ติดตามประเมินผลการพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่การวางแผน การบริหารจัดการพัฒนาตำบล พัฒนาหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 องค์ประกอบของประชาคมหมู่บ้าน

กรมการปกครอง (2544 : 32) ได้กำหนดองค์ประกอบและบทบาทของประชาคมหมู่บ้านประกอบด้วย กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้าน 2 คน กรรมการหมู่บ้าน 3 คน และตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในหมู่บ้านละ 10 คน แต่ไม่น้อยกว่า 7 คน โดยมีการเลือกประธาน และเลขานุการประชาคมหมู่บ้าน อย่างละ 1 ตำแหน่ง และกำหนดบทบาทประชาคมหมู่บ้านไว้ ดังนี้

4.4.1 ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และเสนอปัญหาให้กับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อแก้ไขได้ทันที่

4.4.2 กำหนดเป้าหมายแนวทางแก้ไขปัญหา และความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านเพื่อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

4.4.3 เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินการตาม โครงการ และรายงานองค์การบริหารส่วนตำบล และอำเภอ

4.4.4 เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ

4.4.5 คัดเลือกผู้แทนประชาคมไปร่วมเป็นประชาคมตำบล

กล่าวโดยสรุปได้ว่า “ประชาคม” หมายถึง ตัวแทนของประชาชนบุคคลทางสังคมที่มีความหลากหลาย มารวมกลุ่มกันเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการร่วมกันคิดวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีกระบวนการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งประชาคมประกอบไปด้วยกำนันหรือ

ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนั้น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 2 คน คณะกรรมการหมู่บ้านละ 3 คน ตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน ตัวแทนกลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในหมู่บ้านละ 10 คน แต่ไม่น้อยกว่า 7 คน เป็นตัวแทนประชาคมในหมู่บ้านนั้น

5. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

กรรณิกา ชมดี (2524 :8) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มที่พึ่งต้องกันและเข้ามารับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527 :6) สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของคนในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร ตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของคนอย่างเป็นตัวของตัวเอง

ดิน ปรัชญาพฤทธิ (2527 :623) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับทางเลือกตั้งผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา การเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาคุณภาพผลกระทบนโยบาย

ไพรัตน์ เจริญรินทร์ (2530 :6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาล ทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคนชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรต่าง ๆ เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

สายทิพย์ สุคติพันธ์ (2534 :92) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การคืนอำนาจ (Empowerment) ในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชนอย่างน้อยที่สุดประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผน และดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่และอนาคตของเขา

ศุภฤดี आयวัฒน์ และคณะ (2535 :7) สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยที่การเข้าร่วมอาจจะเข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมมีทั้งรายบุคคล กลุ่มหรือองค์กร ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ชินรัตน์ สมสืบ (2539 : 23) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับ และทุกรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบ

นอกจากนี้ยังเพิ่มความหมายของการมีส่วนร่วมอีก 3 ประการคือ

- 1) อิทธิพลของประชาชนจะมีผลต่อการตัดสินใจนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรร (Allocation) และการใช้ประโยชน์ (Utilization) ของทรัพยากรเพื่อการผลิต
- 2) เกี่ยวข้องกับความจำเป็นที่การเข้าร่วมของประชาชนในการวางแผนและดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ จะสร้างโอกาสด้านสังคม เศรษฐกิจ เพื่อยกระดับรายได้และการจ้างแรงงานและการกินอยู่ดี
- 3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองนำมาซึ่งการกระจายอำนาจทางการบริหารและทรัพยากร ไปสู่ระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อยืนยันว่าการตัดสินใจของประชาชนจะมีได้และได้รับการปฏิบัติตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ชินรัตน์ สมสืบ (2539 : 22) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Popular Participation) คือ กระบวนการที่ผู้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนามีโอกาสและใช้โอกาส มีส่วนในการแสดงความรู้สึก บ่งบอกถึงความต้องการ และประสานสิ่งเหล่านี้ทั้งหมดเพื่อวางแผนดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามสถานที่และวิธีที่ผู้ได้รับประโยชน์คิดไว้ โดยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานพัฒนาน้อยที่สุด

ทงศักดิ์ คุ่มไชนะ (2540 : 93) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาตนเอง ร่วมให้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- 2) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชน กลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามีแสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการแสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาและลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด
- 3) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปของบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2542 : 115 – 116) สรุปว่า การมีส่วนร่วมมีความหมาย

2 ลักษณะคือ

1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการโดยการพัฒนาดังกล่าว จะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน

2) การมีส่วนร่วมในทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1) การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับประโยชน์จากการพัฒนา

2.2) การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ จากส่วนกลางมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจการวางแผน

จันทนา สุทธิจารี (2544 : 110) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐ ทำการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ในรูปแบบ ต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา หรือ การดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

5.2 กระบวนการมีส่วนร่วม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527 : 272) กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
- 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
- 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
- 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

อคิน รพีพัฒน์ (2527 : 107 – 108) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การดำเนินงานของรัฐไว้ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนแนวทางแก้ไขเป็นการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานขององค์กรของรัฐ ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานตามกฎหมายระเบียบหรือข้อปฏิบัติ
- 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทาง และการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา เป็นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือการดำเนินงานซึ่งเป็นขั้นตอนต่อจากการมีส่วนร่วม ในการค้นหาปัญหา
- 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรม เป็นการมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติงานขององค์กรของรัฐ ซึ่งประชาชนเข้าไปปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่ขององค์กร
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน เป็นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ถือ ได้ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายและเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะเป็นเครื่องชี้ได้ว่าแผนการดำเนินงานเป็น อย่างไร การที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมิน จะทำให้การประเมินอาจมีความเป็นกลาง มากยิ่งขึ้น และเพิ่มความน่าเชื่อถือในการดำเนินงาน

ปธาน สุวรรณมงคล (2527 : 82) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมี 4 ลักษณะ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
- 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2530 : 61) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชนบท มี 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การศึกษาชุมชน คือ การหาปัญหาและความต้องการของชุมชน
- 2) การแก้ไขเพื่อแก้ไขปัญหา
- 3) การลงมือปฏิบัติตามแผน เป็นการร่วมกันตัดสินใจ
- 4) การประเมินผลงานโดยประชาชน

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2542 : 117) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพ ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและเสนอปัญหาภายในชุมชนให้หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วน ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน ตลอดจน กำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม

3) การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมในการบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4) การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทางด้านวัตถุและจิตใจ

5) การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพียงใด

สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือตัวแทนของประชาชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ในรูปแบบต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมเรื่องใดเรื่องหนึ่งตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาภายในชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการหรือกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชนที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อให้การดำเนินการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนเป้าหมาย และความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง และสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม มี 4 ประการ ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา เช่น ประชาชนหรือตัวแทนในรูปแบบต่าง ๆ ได้มีการเสนอปัญหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตนเองตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น ประชาชนหรือตัวแทนในรูปแบบต่าง ๆ ได้มีการเสนอโครงการหรือกิจกรรมความต้องการเพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน

3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เช่น ประชาชนหรือตัวแทนในรูปแบบต่าง ๆ ได้เข้าร่วมดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เช่น ประชาชนหรือตัวแทนในรูปแบบต่าง ๆ ได้มีส่วนการติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหาร ทั้งการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างความสำเร็จของงาน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่เพียงไร

5.3 ปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

ฉ้ออัน วุฒิสภกรรมการ (2526 : 25) พบว่า อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ และ ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ไชยชนะ สุทธิวรชัย (2536 : 19 – 20) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1) ปัจจัยของสิ่งจูงใจ จากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทจะเข้าร่วม ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรือ อื่น ๆ นั้นจะมีเหตุผล คือ การมองเห็นว่าคนจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของ การกระตุ้น ให้เกิดสิ่งจูงใจ เป็นตัวนำซึ่งถือเป็นเรื่องของ การก่อให้เกิดสิ่งจูงใจ

2) ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้ว่าชาวชนบทเป็น จำนวนมากจะเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแต่ก็ไม่อาจจะเข้าไปมีส่วนร่วม กิจกรรมได้เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการเข้าร่วม หรือเข้าร่วมแล้วก็ไม่ได้รับผลดังที่คาดหวังไว้ เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมกันนั้น มิได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ กฎระเบียบ แบบแผนลักษณะการทำงาน เงื่อนไขการเข้าร่วม เป็นต้น ดังนั้นพื้นฐานทางด้าน โครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วม จึงควรมีลักษณะดังนี้

2.1) เปิดโอกาสให้ทุก ๆ คนและทุก ๆ กลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้า ร่วมในการพัฒนาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจจะอยู่ในรูปของการมีตัวแทนหรือ การเข้าร่วมโดยตรง

2.2) ควรมีเวลากำหนดที่ชัดเจน เพื่อผู้เข้าร่วมจะสามารถกำหนด เงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพเป็นจริงของตน

2.3) กำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

วัชรภรณ์ เขียมสะอาด (2538 : 26) กล่าวถึง ปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชน ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ลักษณะของบุคคล คือ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม อาชีพ การศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย ค่านิยม และทัศนคติ

อำภรณ์ ช่างเกวียน (2540 : 33 – 34) กล่าวว่า ปัจจัยอีกตัวหนึ่งที่เป็นแรงกระตุ้น ให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรมใหม่ ๆ ในชุมชนหรือยอมรับสิ่งใหม่ ๆ คือ การติดต่อ สื่อสาร และลักษณะส่วนตัวของบุคคลนั้น ๆ

1) ปัจจัยช่องทางการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสาร ไปยังผู้รับสารใน 2 ลักษณะ คือ

1.1) ช่องทางที่สื่อสารมวลชน (Mass Media Channels) เป็นวิถีทาง ในการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และสื่อประเภท

อื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ แพร่กระจายข่าวสาร และสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติบุคคลได้

1.2) ช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

2) ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว (Personal Characteristic) ประกอบด้วย อายุ สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ ขนาดที่ดิน การถือครองที่ดิน และความสามารถเฉพาะอย่าง รวมถึงระดับการศึกษา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ขึ้นอยู่กับลักษณะของบุคคล คือ อายุ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ร่วมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เปิดโอกาสให้ทุก ๆ คน และทุก ๆ กลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของตัวแทนหรือการเข้าร่วมโดยตรง องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว ก็เช่นเดียวกัน ได้ให้ประชาชนได้ทำการคัดเลือกตัวแทนของหมู่บ้านตนเอง ที่เรียกว่าประชาคมที่มีความหลากหลายทั้งอายุ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ตัดสินเลือกโครงการหรือกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผลร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดำรงศักดิ์ เฟิงแก้ว (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำให้การบริหารการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น หากได้เข้ามามีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้เข้าร่วมในการติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบผลของการดำเนินโครงการ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานตามแผนงานและโครงการสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

สมควร ชันเงิน (2534 : 108) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการสภาตำบลมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง แต่จากการศึกษาพบว่า

- 1) ระดับการศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดต่อการเรียนรู้ทางการเมือง
- 2) การติดตามข่าวสารทางการเมืองมีผลมาจากระดับการศึกษา
- 3) โลกทัศน์ทางการเมือง

จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองบางเรื่อง เช่น การประชุม การเสนอความเห็น การเลือกตั้ง การร้องเรียน การติดตามนโยบายของรัฐนั้น เป็นกิจกรรมที่เป็นหน้าที่ตามตำแหน่งที่จะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และการออกคำสั่งจากทางราชการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าไม่ได้เกิดจากแรงจูงใจในการให้มีส่วนร่วม

ปฤษฎา บุญเจือ (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า

1) ประชาชนในโครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในระดับปานกลาง

2) เพศ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม กิจกรรมพัฒนาชุมชน ความเป็นผู้นำ และการคาดหวังผลตอบแทน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน

อรอนงค์ ธรรมกุล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า

1) กลไกสำคัญที่ทำให้สมาชิกขององค์กรชาวบ้านมีส่วนร่วม มีการเรียนรู้ มีความเชื่อ และมีอุดมการณ์ ได้แก่ ความผูกพันเป็นเครือญาติ ตลอดจนการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ผู้นำและสมาชิกมีบทบาทร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น อย่างมีประสิทธิภาพ

2) วิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ การร่วมประชุมอภิปรายปัญหา ร่วมกัน การร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม และการร่วมประเมินสรุปผลกิจกรรมที่ดำเนินการ

3) ปัจจัยที่ทำให้องค์กรชาวบ้านมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ความผูกพันเป็นเครือญาติ การมีปัญหาร่วมกัน การสนับสนุนจากองค์กรภายนอกชุมชน และภาวะเศรษฐกิจ

สนิท ขาวสะอาด (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษาโครงการประปาหมู่บ้าน อำเภอเมืองนครพนม และอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผู้นำ ทั้งด้านผู้นำทางสังคมและผู้นำในครอบครัว ปัจจัยด้านการจัดการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในด้านการนิเทศงาน ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ และผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสาธารณะท้องถิ่น

ไพบูลย์ เป้าเงิน (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษากรณี อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า

1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับปานกลาง

2) ลักษณะการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ของประชาชน คือ มีส่วนร่วมในด้านร่วมตรวจสอบ ร่วมออกแรง และร่วมพิจารณาโครงการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ในด้านร่วมประชุม ร่วมดำเนินการโครงการ และร่วมตัดสินใจมีส่วนร่วมระดับมาก

3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่อยู่ในตำบล ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก ตำแหน่งในกลุ่มออมทรัพย์ อาชีพ กรรมสิทธิ์ในที่ดิน การได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มออมทรัพย์

บรรจง กนะกาสัย (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม ความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาป่าชายเลน ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชายเลน คือ การติดต่อสื่อสารและการคาดหวังผลประโยชน์จากการร่วมพัฒนาป่าชายเลนของประชาชน

เดชา เดชวิสัย (2540 : 43) สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางสังคม ไว้ว่ามีปัจจัยที่มีส่วนกำหนดถึงการมีส่วนร่วม ทางสังคม ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระดับความเป็นอยู่ การครอบครองที่ดิน ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติและสัญชาติ พื้นเพทางครอบครัว ลำดับชั้นทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล การปรับตัวทางสังคม ความสนใจ ความเฉลียวฉลาด การอบรมพฤติกรรม ทักษะคิด ข่าวดสารและการติดต่อสื่อสาร ความเชื่อศาสนา ค่านิยมทางสังคม ความเชื่อในตัวเอง ความเชื่อ และการแสดงออกทางพฤติกรรม ความพึงพอใจ การเป็นผู้นำ และการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรม

อำภรณ์ ช่างเกวียน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชน ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสัตหีบ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจสำคัญที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชน คือ การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน ความตระหนักถึงผลเสียของความเสื่อมโทรมของป่าชายเลนต่อชีวิตครอบครัว และการที่มีเพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้องชักชวน ให้เข้าร่วมในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชน คือ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจทางสังคม การเป็น สมาชิกกลุ่ม สถานภาพทางสังคม การรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากสื่อ อายุ สถานภาพสมรส และเพศ

นุกูล วัฒนากร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและการเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา หรือ ประชุมคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมคือ เพศ , อายุ , อาชีพ สภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

ยุทธนา นาผล (2542 : 83 – 84) ได้ศึกษาทัศนคติของคณะกรรมการพัฒนาสตรีแม่บ้านด้านการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสระปลา อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตลอดจนการควบคุมดูแล ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณ โดยการจัดทำประชาพิจารณ์ ส่วนข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา ได้เสนอให้ส่งเสริมกระตุ้นให้ประชาชนสนใจเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านความคิดเห็น การตรวจสอบตลอดจนความร่วมมือต่าง ๆ โดยสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน ให้ตระหนักถึง ความสามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจ

ศุภชัย เชื้อกู่ณะ (2542 : 50 -52) ได้ศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะพื้นที่จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดโครงการกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อชุมชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เป็นผู้ตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น

และได้เสนอว่า แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เพราะการวางแผนเป็นกระบวนการอันสำคัญยิ่งในการบริหารแผนจะเป็นสิ่งชี้ให้เห็นเป้าหมายขององค์การ การวางแผนพัฒนาตำบลที่ครอบคลุมถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้การตรวจสอบ การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถตรวจสอบได้ง่ายขึ้น

วันนี้ นนทศิริ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยถึงองค์ประกอบของความเข้มแข็งของ อบต. พบว่า ในเรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มหรือองค์กรมีส่วนร่วมใน อบต. มีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นการให้ประชาชน กลุ่มหรือองค์กรมีส่วนร่วม ใน อบต.

มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดกิจกรรมเวทีประชาคม การแสดงความคิดเห็น ในการ จัดกิจกรรมเวทีประชาคม การจัดประชุมประชาชน กลุ่มหรือองค์กรเพื่อสำรวจข้อมูลในการ จัดทำแผนพัฒนาตำบล การเชิญกลุ่ม หรือองค์กรต่าง ๆ ให้เข้าฟังการประชุม อบต. การขอรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของประชาชน กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ได้รับรู้ และการประชาสัมพันธ์สิทธิและหน้าที่ ของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับ อบต. ส่วนประเด็นที่อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ การเข้าฟังการประชุม อบต.ของประชาชน กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ การเป็นกรรมการตรวจสอบพัสดุของ อบต. ของ ประชาชน กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมสัญจร

แสดงให้เห็นว่า อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วม ในระดับขั้นพื้นฐานเท่านั้น และจากผลการศึกษายังพบอีกว่าประชาชน กลุ่มหรือองค์กร ไม่เห็น ความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมของ อบต. ดังนั้น อบต. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องปรับ ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ให้ประชาชน กลุ่มหรือองค์กรมีส่วนร่วมใน อบต.

ประพันธ์ วรรณบวร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาจังหวัด นครราชสีมา ซึ่งได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภา ได้แก่ อายุ อาชีพ การศึกษา ประสบการณ์ในงานพัฒนา การติดตามข่าวสารทางการเมือง และความคาดหวังในผลประโยชน์

ภักจิรา ปกป้อง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลใน เขตอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร โดยได้ศึกษา 6 ด้าน คือ ด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ด้านการร่วมตรวจสอบ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีความแตกต่างในเรื่องการศึกษา และ อาชีพ จะมีความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย พบว่าจะอยู่ในระดับปานกลาง เช่น (สมควร ชันเงิน. 2534 : 108) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม ทางการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าคณะกรรมการสภาตำบลมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับปานกลาง (ปญญา บุญเจือ. 2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในระดับปานกลาง (ภักจิรา ปกป้อง . 2546 : บทคัดย่อ) ศึกษา การประเมินผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษา เฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร พบว่า การมีส่วนร่วม ของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง และประกอบกับประชามในองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว ก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ร่วมจัดทำแผน ร่วมกิจกรรม ร่วมเสนอโครงการ ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง เหล่านี้เป็นต้น แต่การเข้าร่วมดังกล่าวยังไม่ทราบว่าอยู่ในระดับใด จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า การมี ส่วนร่วมของประชามในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง

และนอกจากนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ที่แตกต่างกันการมีส่วนร่วมแตกต่างกันด้วย เช่น งานวิจัย (เดชา เลิศวิสัย . 2540 : 43) ได้ศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางสังคม พบว่ามีปัจจัยที่มีส่วนกำหนดถึงการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา (ปฤษฎา บุญเจือ . 2536 : บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เพศ อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน (ไพบุลย์ เป้าเงิน . 2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มี ผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษากรณี อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อายุ ระดับการศึกษา มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของ ประชาชนในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ (ประพันธ์ วรรณบรร . 2543 : บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วม ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อายุ อาชีพ การศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานว่าประชามที่มี เพศ อายุ ระดับ การศึกษา และอาชีพ แตกต่างกันระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

แผนภูมิที่ 9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยเป็นประชาคมหมู่บ้าน ได้แก่ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนั้น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ 2 คน คณะกรรมการหมู่บ้าน 3 คน และตัวแทนประชาชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในหมู่บ้านละ 10 คน ของจำนวน 14 หมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมจำนวนประชากร 224 คน

1.2 ด้านกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ผู้วิจัยใช้วิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ดังนี้
(Taro Yamane . 1973 : 727)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

- n = ขนาดตัวอย่างที่ต้องการ
- N = จำนวนประชากรทั้งหมด
- e = ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้ผิดพลาดได้ไม่เกิน .05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร(Taro Yamane)} \quad n &= \frac{N}{1 + Ne^2} \\ n &= \frac{224}{1 + 224 (.05)^2} \\ n &= 143.58 \end{aligned}$$

ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็ม คือ 144 คน

1.2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากจากรายชื่อประชากร 224 คน เพื่อให้ได้รายชื่อประชากรของกลุ่มตัวอย่าง 144 คน ในเขตตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ

ตอนที่ 2 การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้รูปแบบแบบสอบถามและคำถามเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มีระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยคำถามจะครอบคลุมรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาคมดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา
- 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Questionnaire)

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการวิจัย

2.2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบคิด วัตถุประสงค์และองค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามทั้งปลายปิด และแบบสอบถามแบบปลายเปิด

2.2.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข และเสนอแนะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

2.3 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.3.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาให้ถูกต้องตามหลักวิชาและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1) นางสาวมารยาท พานิชพันธ์ วุฒิการศึกษา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) นางอมสิน ศรีพลัง วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต เอกการวัดผลการศึกษา ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านดงหวาย สพท.ร้อยเอ็ด เขต3 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3) นายนันทิพัฒน์ เฟื่องแดง วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต เอกภาษาไทย ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายเลขานุการมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

2.3.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยอีกครั้งเพื่อขอความเห็นชอบ

2.3.3 ตรวจสอบคุณภาพด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าม่วง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(Coefficient Alpha) ตามวิธีของ ครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ .979 เป็นรายข้อ (Item – Total Correlation) เลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ได้ 32 ข้อ ($.702 \leq r \leq .817$) รายละเอียดตามภาคผนวก ข

2.3.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามและนำไปใช้เก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม ถึง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว และกำนันตำบลเกาะแก้ว เพื่อขอความร่วมมือ ในการเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับผู้ช่วยผู้วิจัย และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามจากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูลแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2550 ถึง มกราคม พ.ศ. 2551

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

5.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

5.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้ว ให้คะแนนแต่ละข้อจากอำนาจการจำแนกรายข้อ ในแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ ให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด . 2543 : 100)

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

5.4 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปพร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด . 2543 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์แบบสอบถามดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percent)

6.2 การวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมแบ่งกลุ่ม ดังนี้

6.3.1 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมจำแนกตามกลุ่มเพศ ใช้การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ t -test (Independent Samples)

6.3.2 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ใช้การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ f -test (One-way ANOVA)

ผู้วิจัยได้กำหนดนัยสำคัญทางสถิติในการเปรียบเทียบที่ระดับ .05 และหากพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe) (บุญชม ศรีสะอาด . 2543 : 119)

6.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะได้แก่ การแจกแจงความถี่

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาคมแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 224 คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 144 คน จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์พร้อมลงคะแนน ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแล้วนำเสนอข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูลจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

- n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
- SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- t แทน สถิติทดสอบความมีนัยสำคัญ วิธีการทดสอบด้วย t-test (Independent Samples)
- SS แทน ผลรวมค่าความเบี่ยงเบน (Sum of Squares)
- MS แทน ค่าเฉลี่ยผลรวมค่าความเบี่ยงเบน (Mean Squares)
- df แทน ระดับของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
- Sig แทน ค่าสำคัญทางสถิติทดสอบ
- * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชากรในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชากรในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความต้องการมีส่วนร่วมของประชากรในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	96	66.70
1.2 หญิง	48	33.30
รวม	144	100.00

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ		
2.1 25 – 35 ปี	16	11.10
2.2 36 – 46 ปี	34	23.60
2.3 47 – 57 ปี	73	50.70
2.4 58 ปีขึ้นไป	21	14.60
รวม	144	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	41	28.50
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	38	26.40
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.	59	41.00
3.4 อนุปริญญา หรือ ปวส. ขึ้นไป	6	4.20
รวม	144	100.00
4. อาชีพ		
4.1 รับจ้าง	23	16.00
4.2 ค้าขาย	28	19.40
4.3 เกษตรกร	93	64.60
รวม	144	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่พบว่า ประชาคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นชายจำนวน 96 คน (ร้อยละ 66.70) อายุระหว่าง 47 – 57 ปี จำนวน 73 คน (ร้อยละ 50.70) การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 59 คน (ร้อยละ 41.00) อาชีพ เกษตรกร จำนวน 93 คน (ร้อยละ 64.60)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

n = 144 คน

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการเสนอปัญหา	3.61	0.59	มาก
2. ด้านการตัดสินใจ	3.45	0.67	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินการ	2.95	0.79	ปานกลาง
4. ด้านการประเมินผล	2.78	0.75	ปานกลาง
โดยรวม	3.20	0.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.61$) และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.45$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.95$) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.78$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเสนอปัญหาและจำแนกเป็นรายชื่อ

n = 144 คน

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษา ทางน้ำและทางบก	3.88	0.51	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	3.89	0.54	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ	3.64	0.55	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	3.51	0.59	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.49	0.60	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาศตรี เด็ก เยาวชน	3.41	0.63	ปานกลาง
7. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.49	0.60	ปานกลาง
8. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น	3.58	0.70	มาก
โดยรวม	3.61	0.59	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเสนอปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ($\bar{X} = 3.89$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก ($\bar{X} = 3.88$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ ($\bar{X} = 3.64$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.58$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.51$) และพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.49$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.49$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ($\bar{X} = 3.41$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตัดสินใจ และจำแนกเป็นรายข้อ

n = 144 คน

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก	3.91	0.69	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	3.59	0.63	มาก

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	\bar{X}	S.D.	ระดับการ มีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการป้อง กันโรคและระงับโรคติดต่อ	3.47	0.56	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการป้อง กันและบรรเทาสาธารณภัย	3.46	0.68	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.24	0.73	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริม การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน	3.22	0.69	ปานกลาง
7. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	3.24	0.69	ปานกลาง
8. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น	3.50	0.70	ปานกลาง
โดยรวม	3.45	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมในระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดให้มี และบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ($\bar{X} = 3.91$) การมีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือ กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการ รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล ($\bar{X} = 3.59$) และพบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.50$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ($\bar{X} = 3.47$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.46$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.24$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.24$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ($\bar{X} = 3.22$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการและจำแนกเป็นรายชื่อ

n = 144 คน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษา ทางน้ำและทางบก	3.16	0.86	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	3.05	0.82	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ	3.01	0.85	ปานกลาง

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	\bar{X}	S.D.	ระดับการ มีส่วนร่วม
4. การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	2.83	0.77	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการ ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	2.84	0.71	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการ พัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน	2.75	0.73	ปานกลาง
7. การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและ บำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.90	0.74	ปานกลาง
8. การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี ของท้องถิ่น	3.10	0.87	ปานกลาง
โดยรวม	2.95	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 8 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุง รักษา ทางน้ำและทางบก ($\bar{X} = 3.16$) การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.10$) การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ($\bar{X} = 3.05$) การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ($\bar{X} = 3.01$) การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.90$) การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 2.84$) การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 2.83$) การมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชน ($\bar{X} = 2.75$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการประเมินผลจำแนกเป็นรายชื่อ

n = 144 คน

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษา ทางน้ำและทางบก	2.99	0.85	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	2.83	0.79	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ	2.66	0.78	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	2.63	0.76	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	2.69	0.74	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน	2.69	0.72	ปานกลาง
7. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.80	0.70	ปานกลาง
8. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น	2.96	0.71	ปานกลาง
โดยรวม	2.78	0.75	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 8 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ($\bar{X} = 2.99$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.96$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ($\bar{X} = 2.83$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.80$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 2.69$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ($\bar{X} = 2.69$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกัน โรคและระงับโรคติดต่อ ($\bar{X} = 2.66$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 2.63$)

ตอนที่ 3 ผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศแตกต่างกัน

n = 144 คน

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	เพศชาย			เพศหญิง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการเสนอปัญหา	3.64	0.59	มาก	3.54	0.59	มาก
2. ด้านการตัดสินใจ	3.49	0.63	ปานกลาง	3.33	0.73	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินการ	2.97	0.76	ปานกลาง	2.93	0.86	ปานกลาง
4. ด้านการประเมินผล	2.81	0.73	ปานกลาง	2.73	0.81	ปานกลาง
โดยรวม	3.23	0.67	ปานกลาง	3.14	0.74	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แยกต่างเพศ พบว่า โดยรวมทั้งเพศชายและเพศหญิงอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ เพศชาย ($\bar{X}=3.49$) เพศหญิง ($\bar{X}=3.33$) ด้านการดำเนินการ เพศชาย ($\bar{X}=2.97$) เพศหญิง ($\bar{X}=2.93$) และด้านการประเมินผล เพศชาย ($\bar{X}=2.81$) เพศหญิง ($\bar{X}=2.73$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา เพศชาย ($\bar{X}=3.64$) เพศหญิง ($\bar{X}=3.59$)

ตารางที่ 8 ผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน

n = 144 คน

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการเสนอปัญหา	3.64	0.59	3.54	0.59	0.781	0.503
2. ด้านการตัดสินใจ	3.49	0.63	3.33	0.73	1.412	0.236
3. ด้านการดำเนินการ	2.97	0.76	2.93	0.86	0.356	0.470
4. ด้านการประเมินผล	2.81	0.73	2.73	0.81	0.593	0.495
โดยรวม	3.23	0.67	3.14	0.74	0.785	0.426

จากตารางที่ 8 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุแตกต่างกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	อายุ											
	ตั้งแต่ 25 - 35 ปี			ตั้งแต่ 36 - 46 ปี			ตั้งแต่ 47 - 57 ปี			ตั้งแต่ 58 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการเสนอปัญหา	3.74	0.51	มาก	3.62	0.57	มาก	3.59	0.60	มาก	3.54	0.61	มาก
2. ด้านการตัดสินใจ	3.11	0.79	ปานกลาง	3.47	0.65	ปานกลาง	3.42	0.64	ปานกลาง	3.35	0.67	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินการ	3.23	0.65	ปานกลาง	3.07	0.70	ปานกลาง	2.84	0.84	ปานกลาง	2.96	0.73	ปานกลาง
4. ด้านการประเมินผล	2.97	0.78	ปานกลาง	2.95	0.80	ปานกลาง	2.66	0.74	ปานกลาง	2.75	0.65	ปานกลาง
โดยรวม	3.26	0.68	ปานกลาง	3.27	0.68	ปานกลาง	3.13	0.70	ปานกลาง	3.15	0.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุแตกต่างกันพบว่า

1. ประชาคมที่มีอายุตั้งแต่ 25–35 ปี มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.74$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.11$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.23$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.97$)

2. ประชาคมที่มีอายุตั้งแต่ 36–46 ปี มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.62$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.07$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.95$)

3. ประชาคมที่มีอายุตั้งแต่ 47–57 ปี มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.59$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.42$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.84$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.66$)

4. ประชาคมที่มีอายุตั้งแต่ 58 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.54$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.35$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.96$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.75$)

ตารางที่ 10 วิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุแตกต่างกัน รายด้านและโดยรวม

n = 144 คน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการเสนอปัญหา					
ระหว่างกลุ่ม	1.099	3	.366	1.069	.441
ภายในกลุ่ม	49.428	140	.353		
รวม	50.527	143			
2. ด้านการตัดสินใจ					
ระหว่างกลุ่ม	1.440	3	.480	1.211	.471
ภายในกลุ่ม	63.598	140	.454		
รวม	65.038	143			

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
3. ด้านการดำเนินการ					
ระหว่างกลุ่ม	4.315	3	1.438	2.485	.207
ภายในกลุ่ม	86.358	140	.617		
รวม	90.673	143			
4. ด้านการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	3.248	3	1.083	1.935	.176
ภายในกลุ่ม	79.526	140	.568		
รวม	82.774	143			
โดยรวม					
ระหว่างกลุ่ม	2.525	3	.842	1.675	.324
ภายในกลุ่ม	69.727	140	.498		
รวม	72.252	143			

จากตารางที่ 10 พบว่า ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุแตกต่างกันทั้งรายด้าน
และโดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการศึกษา											
	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย/วช.			อนุปริญญาตรี / ปวส.		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการเสนอปัญหา	3.60	0.59	มาก	3.69	0.55	มาก	3.56	0.61	มาก	3.66	0.40	มาก
2. ด้านการตัดสินใจ	3.44	0.66	ปานกลาง	3.48	0.63	ปานกลาง	3.40	0.72	ปานกลาง	3.57	0.39	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินการ	2.95	0.80	ปานกลาง	3.00	0.78	ปานกลาง	2.89	0.80	ปานกลาง	2.81	0.38	ปานกลาง
4. ด้านการประเมินผล	2.75	0.71	ปานกลาง	2.83	0.80	ปานกลาง	2.74	0.78	ปานกลาง	3.02	0.40	ปานกลาง
โดยรวม	3.18	0.69	ปานกลาง	3.25	0.69	ปานกลาง	3.14	0.72	ปานกลาง	3.26	0.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันพบว่า

1. ประชาคมที่มีการศึกษาระดับประถม มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.60$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.44$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.95$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.75$)
2. ประชาคมที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.69$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.48$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.00$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.83$)
3. ประชาคมที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.56$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.40$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.89$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.74$)
4. ประชาคมที่มีอนุปริญญาตรี หรือ ปวส. มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.66$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.57$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.81$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 3.02$)

ตารางที่ 12 วิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน รายด้านและโดยรวม

n = 144 คน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการเสนอปัญหา					
ระหว่างกลุ่ม	1.076	3	.359	1.003	.442
ภายในกลุ่ม	49.451	140	.353		
รวม	50.527	143			

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
2. ด้านการตัดสินใจ					
ระหว่างกลุ่ม	.897	3	.299	.681	.595
ภายในกลุ่ม	64.142	140	.458		
รวม	65.039	143			
3. ด้านการดำเนินการ					
ระหว่างกลุ่ม	2.483	3	.828	1.225	.437
ภายในกลุ่ม	88.189	140	.629		
รวม	90.672	143			
4. ด้านการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	1.417	3	.472	.805	.524
ภายในกลุ่ม	81.357	140	.581		
รวม	82.774	143			
โดยรวม					
ระหว่างกลุ่ม	1.468	3	.489	.928	.499
ภายในกลุ่ม	70.784	140	.505		
รวม	72.252	143			

จากตารางที่ 12 พบว่า ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน
ทั้งรายด้านและโดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพแตกต่างกัน

	อาชีพ								
	รับจ้าง			ค้าขาย			เกษตรกร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด									
1. ด้านการเสนอปัญหา	3.68	0.66	มาก	3.54	0.58	มาก	3.64	0.56	มาก
2. ด้านการตัดสินใจ	3.46	0.60	ปานกลาง	3.21	0.73	ปานกลาง	3.48	0.65	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินการ	3.12	0.89	ปานกลาง	2.75	0.85	ปานกลาง	2.97	0.74	ปานกลาง
4. ด้านการประเมินผล	3.01	0.86	ปานกลาง	2.56	0.65	ปานกลาง	2.78	0.74	ปานกลาง
โดยรวม	3.31	0.75	ปานกลาง	3.01	0.70	ปานกลาง	3.22	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพแตกต่างกันพบว่า

1. ประชาคมที่มีอาชีพรับจ้าง มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.68$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.46$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.12$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 3.01$)

2. ประชาคมที่มีอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.54$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.21$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.75$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.56$)

3. ประชาคมที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.64$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.48$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.97$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.78$)

ตารางที่ 14 วิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพแตกต่างกัน รายด้านและโดยรวม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY n = 144 คน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการเสนอปัญหา					
ระหว่างกลุ่ม	1.932	2	.966	2.976	.203
ภายในกลุ่ม	48.595	141	.344		
รวม	50.527	143			
2. ด้านการตัดสินใจ					
ระหว่างกลุ่ม	3.048	2	1.883	3.574	.205
ภายในกลุ่ม	61.990	141	.439		
รวม	65.038	143			

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
3. ด้านการดำเนินการ					
ระหว่างกลุ่ม	2.573	2	1.287	2.334	.344
ภายในกลุ่ม	88.099	141	.625		
รวม	90.672	143			
4. ด้านการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	3.463	2	1.731	2.893	.250
ภายในกลุ่ม	79.310	141	.562		
รวม	82.773	143			
โดยรวม					
ระหว่างกลุ่ม	2.754	2	1.466	2.944	.250
ภายในกลุ่ม	69.498	141	.492		
รวม	72.252	143			

จากตารางที่ 14 พบว่า ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพแตกต่างกันทั้งรายค้าและโดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 15 ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา	
- ควรจัดให้มีเวทีประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาจากประชาชนบ่อย ๆ	37
- นำเอาข้อเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เสนอทั้งหมดบรรจุเข้าในแผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาตำบล	26
- อบต. ควรจัดเวทีประชาคมทุก ๆ 4 เดือนเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน	15
- ควรมีการประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมประชาคมจากสื่อต่าง ๆ ให้มาก	6

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
- การคัดเลือกโครงการที่จะดำเนินการในแต่ละหมู่บ้านควรให้ประชาคมเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะทำโครงการใดก่อนหลัง	35
- ควรให้ประชาคมเป็นผู้กำหนดว่าควรจะบรรจุโครงการใดบ้างเข้าในแผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนา 3 ปี	12
- ต้องให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนพัฒนาทุกระยะ	8
- โครงการที่ได้ผ่านมติประชาคมไปแล้วควรแจ้งให้ประชาคมทราบด้วยว่าจะดำเนินการเมื่อใด	4
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	
- ควรให้ประชาคมผู้ที่มีความรู้ในงานที่ดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐานร่วมเป็นกรรมการตรวจรับกับองค์การบริหารส่วนตำบล	26
- ควรให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการดำเนินการสรรหาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง	23
- ควรให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการกำหนดราคากลางการจัดซื้อจัดจ้าง	17
- ควรมีคำตอบแทนให้กับคณะกรรมการที่เข้าร่วมดำเนินการในแต่ละงาน	5
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
- ควรมีการแต่งตั้งประชาคมร่วมเป็นคณะกรรมการในการติดตามและประเมินผลในการปฏิบัติงานฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล	28
- ควรมีการประกาศผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนรับทราบ	20
- ควรจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการเบิกจ่ายเงินที่เป็นตัวแทนประชาชน	14
- ควรมีการประเมินผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณ โดยประชาคม	6

จากตารางที่ 15 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมใน ด้านการเสนอปัญหา ควรจัดให้มีเวทีประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาจากประชาชนและระดมความคิดเห็นในแต่ละหมู่บ้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การคัดเลือกโครงการที่จะดำเนินการในแต่ละหมู่บ้านควรให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะทำโครงการใดก่อนหลัง ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ควรให้ประชาคมผู้ที่มีความรู้ในงานที่ดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐานร่วมเป็นกรรมการตรวจรับกับองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลควรให้ประชาคมควรแต่งตั้งประชาคมร่วมเป็นคณะกรรมการในการติดตามและประเมินผลในการปฏิบัติงานฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. ขอบเขตของการวิจัย
4. กรอบแนวคิดของการวิจัย
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
7. สรุปผลการวิจัย
8. อภิปรายผล
9. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน

1.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. สมมติฐานของการวิจัย

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ประชากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ประชากร ได้แก่ ประชาคมหมู่บ้านทั้งหมด 14 หมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 224 คน

3.3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาคมหมู่บ้านทั้งหมด 14 หมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 144 คน

3.4 ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2550 ถึง เดือน มกราคม 2551

4. กรอบแนวคิดของการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาคม 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งหมด 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบคำถามชนิดปลายเปิด

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม คือ

6.1.1 หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญ

(IOC : Index of consistency)

6.1.2 หาอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิธีสหสัมพันธ์อย่างง่าย

(Item = Total Correlation)

6.1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยนำไปทดลองใช้

(Try out) แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาช

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 สถิติพื้นฐาน

1) การแจกแจงความถี่ (Frequency)

2) ร้อยละ (Percent)

3) ค่าเฉลี่ย (Mean)

4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2.2 สถิติใช้ทดสอบสมมุติฐาน

1) การเปรียบเทียบรายคู่ t – test (Independent samples)

2) การหาค่าแปรปรวนทางเดียว F – test (One – way ANOVA)

7. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พอสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

7.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

7.1.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประชาคมหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 144 คน เพศชาย จำนวน 96 คน และเพศหญิง จำนวน 48 คน

7.1.2 อายุส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 47 – 57 ปี จำนวน 73 คน กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 36 – 46 ปี จำนวน 34 คน กลุ่มอายุระหว่าง 58 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี จำนวน 16 คน

7.1.3 ด้านการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 59 คน ระดับประถมศึกษา จำนวน 41 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 38 คน และระดับอนุปริญญา หรือ ปวส. จำนวน 6 คน

7.1.4 ด้านอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 93 คน อาชีพค้าขาย จำนวน 28 คน และอาชีพรับจ้าง จำนวน 23 คน

7.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเสนอปัญหา และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมินผล และสุดท้ายด้านการตัดสินใจ

7.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

8. อภิปรายผล

จากการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้มีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปราย ดังนี้

8.1 การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมุติฐานของผู้วิจัยที่ตั้งไว้สอดคล้องกับ สมควร ชันเงิน (2534 : 108) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสภาตำบลมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง แต่จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดต่อการเรียนรู้ทางการเมือง การติดตามข่าวสารทางการเมือง มีผลมาจากระดับการศึกษา โลกทัศน์ทางการเมือง จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองบางเรื่อง เช่น การประชุม การเสนอความเห็น การเลือกตั้ง การร้องเรียน การติดตามนโยบายของรัฐนั้น

เป็นกิจกรรมที่เป็นหน้าที่ตามตำแหน่งที่จะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และการออกคำสั่งจากทางราชการ สะท้อนให้เห็นว่าไม่ได้เกิดจากแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ ปรฤษญา บุญเจือ (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในโครงการทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ไพบุลย์ เป้าเงิน (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษากรณี อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับปานกลาง ลักษณะการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ของประชาชน คือ มีส่วนร่วมในด้านร่วมตรวจสอบ ร่วมออกแรง และร่วมพิจารณาโครงการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง สอดคล้องกับ นุกูล วัฒนกร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และการเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา หรือ ประชุมคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง สภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น สอดคล้องกับ วันนี นนทศิริ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยถึงองค์ประกอบของความเข้มแข็ง อบต. พบว่า ในเรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มหรือองค์กรมีส่วนร่วมใน อบต. มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นการให้ประชาชน กลุ่มหรือองค์กรมีส่วนร่วมใน อบต. มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดกิจกรรมเวทีประชาคม การแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมเวทีประชาคม การจัดประชุมประชาชน กลุ่มหรือองค์กร เพื่อสำรวจข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การเชิญกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ให้เข้าฟังวาระประชุม อบต. การเข้ารับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ได้รับรู้ และการประชาสัมพันธ์สิทธิและหน้าที่ของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับ อบต. ส่วนประเด็นที่อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ การเข้าฟังการประชุม อบต. ของประชาชน กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ การเป็นกรรมการตรวจสอบพัสดุของ อบต. ของประชาชน กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมสัญจร แสดงให้เห็นว่า อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในขั้นพื้นฐานเท่านั้น และจากผลการศึกษาพบว่า ประชาชน กลุ่มหรือองค์กรไม่เห็นความสำคัญของการเข้ามีส่วนร่วมของ อบต. ดังนั้น อบต. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องปรับยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เผยแพร่

ความรู้ให้ประชาชน กลุ่มหรือองค์กรมีส่วนร่วมใน อบต. สอดคล้องกับ ภัคจิรา ปกป้อง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร โดยได้ศึกษา 6 ด้าน คือ ด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ด้านการร่วมตรวจสอบ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับยุทธนา นานผล (2542 : 83 – 84) ได้ศึกษาทัศนคติของคณะกรรมการการพัฒนาสตรีแม่บ้าน ด้านการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสระปลา อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรราชธานี ผลการศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตลอดจนการควบคุมดูแลและส่วนใหญ่มีความเห็นได้ว่า ได้มีส่วนเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งในด้านการให้ความร่วมมือการพัฒนา การเสียดูแลให้กับ อบต. แต่ในด้านการตรวจสอบ การกำกับดูแล ประชาชนมีบทบาทในเรื่องนี้น้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวัฒนธรรมของคนไทยที่ไม่อยากจะไปก้าวก้าว ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม ทั้งนี้จากแบบสอบถามได้เสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณโดยการจัดทำประชาพิจารณ์ ส่วนข้อเสนอแนะของผู้ศึกษาได้เสนอให้ส่งเสริมกระตุ้นให้ประชาชนสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านความคิดเห็น การตรวจสอบ ตลอดจนความร่วมมือต่าง ๆ โดยสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนให้ตระหนักถึงความสามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจ

สาเหตุที่การมีส่วนร่วมของประชามในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าประชามให้ความสำคัญในเรื่อง ดังต่อไปนี้ ปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยต่ำในของแต่ละด้านจึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชามในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง คือ

1) การมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ

1.1 ประชาคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน

1.2 ประชาคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.3 ประชาคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล

2.1 ควรมีการให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

2.2 ประชาคมมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

3) การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการ

3.1 ประชาคมมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน

3.2 ประชาคมมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งปรากฏในผลวิจัย

8.2 จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศแตกต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมไม่แตกต่างกันและไม่เป็นไปตามสมมุติฐานของผู้วิจัยที่ได้ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ชัยโรจน์ ธนสันติ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระดับปานกลาง และยังพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมคือ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น สถานภาพในสภาตำบล จำนวนพื้นที่ถือครอง การได้รับข่าวสาร ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ สอดคล้องกับ ญาณภัทร เจริญรัตน์ (2539 : 71) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สมาชิกสภาตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และความถี่ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง สอดคล้องกับปรัชญา ศรีภา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภา

องค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน คือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สมาชิกภาพ และความเข้าใจบทบาทหน้าที่

การที่ผลการวิจัยพบว่า ประชาคมที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่า ประชาคมในองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วที่มีเพศชายและหญิง มีการติดต่อสื่อสารกัน อยู่ตลอดมีความใกล้ชิดกัน และส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน โดยสังเกตได้จากนามสกุลที่มีอยู่ใน ตำบลเกาะแก้ว ส่วนมากจะเป็นชื่อนามสกุล ประเสริฐสังข์ และมีหลายหมู่บ้านร่วมกันอยู่ เช่น หมู่ 1 บ้านตลาดคือ หมู่ 5 บ้านดงกลาง หมู่ 6 บ้านเหล่าแถม หมู่ 12 บ้านดงสว่าง และหมู่ 14 บ้านเหล่าไพรงาม เป็นชุมชนเดียวกัน หรือหมู่ 2 บ้านนิคมพัฒนา หมู่ 7 บ้านโสกแสง และหมู่ 8 บ้านดงหวาย ก็เป็นอีกชุมชนที่อยู่ร่วมกัน การที่ประชาคมเป็นเครือญาติเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ และประกอบกับที่มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นสมาชิกประชาคม จึงอาจจะมีการติดต่อสื่อสารกันและทำความเข้าใจในข้อมูลที่ตรงกัน ตลอดจนการเข้าร่วมดำเนินงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว ไม่ว่าจะเป็นหญิงและชายมีความเสมอภาค และมีความเป็นอิสระในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จึงทำให้การวิจัยพบว่า ประชาคมที่มี เพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

8.3 จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุแตกต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันและไม่เป็นไปตามสมมุติฐานของผู้วิจัยที่ได้ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ชัยโรจน์ ธนสันติค (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระดับปานกลาง และยังพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมคือ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น สถานภาพในสภาตำบล จำนวนพื้นที่ถือครอง การได้รับข่าวสาร ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ สอดคล้องกับ ฉญาภรณ์ เจริญรัตน์ (2539 : 71) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สมาชิกสภาตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และความถี่ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง สอดคล้องกับปรัชญา ศรีภา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอเมือง

จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน คือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สมาชิกภาพ และความเข้าใจบทบาทหน้าที่

การที่ผลการวิจัยพบว่าประชากรที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่าประชากรที่พบส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานกันทุกคน มีการติดต่อสื่อสารกันในชุมชนมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพราะประชากรในองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว ส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติกัน โดยสังเกตได้จากนามสกุลที่มีอยู่ในตำบลเกาะแก้ว ส่วนมากจะเป็นชื่อนามสกุล ประเสริฐสังข์ และการตั้งหมู่บ้านที่ร่วมกันอยู่ เช่น หมู่ 1 บ้านตลาดคือ หมู่ 5 บ้านคางกลาง หมู่ 6 บ้านเหล่าแหม หมู่ 12 บ้านคางสว่าง และหมู่ 14 บ้านเหล่าไพรงาม เป็นชุมชนเดียวกัน หรือหมู่ 2 บ้านนิคมพัฒนา หมู่ 7 บ้านโสกแสง และหมู่ 8 บ้านคางหาว ก็เป็นอีกชุมชนที่อยู่ร่วมกัน การที่ประชากรเป็นเครือญาติเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ และประกอบกับที่มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นตัวแทนประชากรในหมู่บ้านที่มาจาก การเลือกตั้งเป็นตัวแทนทุกหมู่บ้าน ซึ่งสามารถประสานงานและมีการติดต่อสื่อสารกัน และทำความเข้าใจได้ข้อมูลตรงกัน จึงทำให้การวิจัยพบว่า ประชากรที่มี อายุ แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

8.4 จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชากรในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน พบว่ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันและไม่เป็นไปตามสมมุติฐานของผู้วิจัยที่ได้ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ชัยโรจน์ ธนสันติ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระดับปานกลาง และยังพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมคือ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ในท้องถิ่น สถานภาพในสภาตำบล จำนวนพื้นที่ถือครอง การได้รับข่าวสาร ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ สอดคล้องกับ สุพัฒน์ วงศ์คำพันธ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตสุขาภิบาล : ศึกษากรณี เขตสุขาภิบาลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ

ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตสุขภาพ

การที่ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันมีการติดต่อสื่อสารกันในระหว่างชุมชนและระหว่างเครือญาติ และประกอบกับทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประชาชนส่วนใหญ่ในองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว โดยมากเป็นเครือญาติกันสังเกตได้จากนามสกุลที่มีอยู่ในตำบลเกาะแก้วจะเป็นชื่อนามสกุล ประเสริฐสังข์ และมีการตั้งบ้านเรือนหลายหมู่บ้านร่วมกันอยู่ เช่น หมู่ 1 บ้านตลาดคือ หมู่ 5 บ้านดงกลาง หมู่ 6 บ้านเหล่าแถม หมู่ 12 บ้านดงสว่าง และ หมู่ 14 บ้านเหล่าไพรงาม เป็นชุมชนเดียวกัน หรือหมู่ 2 บ้านนิคมพัฒนา หมู่ 7 บ้านโสกแสง และหมู่ 8 บ้านดงหวาย ก็เป็นอีกชุมชนที่อยู่ร่วมกัน การที่ประชาชนเป็นเครือญาติเดียวกัน เป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับที่มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนในหมู่บ้านที่มาจาก การเลือกตั้งเป็นตัวแทนทุกหมู่บ้าน ซึ่งสามารถประสานงานและมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและมีความเข้าใจจึงทำให้การวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

8.5 จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันและไม่เป็นไปตามสมมุติฐานของผู้วิจัยที่ได้ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ชัยโรจน์ ธนสันติค (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระดับปานกลาง และยังพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมคือ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น สถานภาพในสภาตำบล จำนวนพื้นที่ถือครอง การได้รับข่าวสาร ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ สอดคล้องกับ สุพัฒน์ วงศ์คำพันธ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตสุขภาพ : ศึกษากรณี เขตสุขภาพนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตสุขภาพ สอดคล้องกับปรัชญา ศรีภา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน ภูมิศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลในการพัฒนาหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน คือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สมาชิกภาพ และความเข้าใจบทบาทหน้าที่

การที่ผลการวิจัยพบว่า ประชาคมที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่า ประชาคมที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว ส่วนมากเป็นวัยทำงานและมีอาชีพ เกษตรกรรม อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันเป็นส่วนใหญ่มิหลายหมู่บ้านตั้งร่วมกัน เช่น หมู่ 1 บ้านตลาดคือ หมู่ 5 บ้านดงกลาง หมู่ 6 บ้านเหล่าแหม หมู่ 12 บ้านดงสว่าง และหมู่ 14 บ้านเหล่าไพรงาม เป็นชุมชนเดียวกัน หรือหมู่ 2 บ้านนิคมพัฒนา หมู่ 7 บ้านโสกแสง และหมู่ 8 บ้านดงหวาย ก็เป็นอีกชุมชนที่อยู่ร่วมกัน ส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน โดยสังเกตได้จากนามสกุลที่มี อยู่ในตำบลเกาะแก้ว ส่วนมากจะเป็นชื่อนามสกุล ประเสริฐสังข์ ประกอบกับประชาคมทุกคนมีความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วก็เป็น ตัวแทนประชาคมในหมู่บ้านที่มาจากการเลือกตั้งเป็นตัวแทนทุกหมู่บ้าน และสามารถประสานงาน กับประชาคมที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและทำความเข้าใจในข้อมูล ที่ได้ตรงกันจึงทำให้การวิจัยพบว่า ประชาคมที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการ ดำเนินการ ดังนี้

9.1.1 ด้านการตัดสินใจ

- 1) ควรส่งเสริมให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน เพิ่มขึ้น
- 2) ควรส่งเสริมให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพิ่มขึ้น

3) ควรส่งเสริมให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น

9.1.2 ด้านการประเมินผล

1) ควรมีการส่งเสริมให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เพิ่มขึ้น

2) ควรมีการส่งเสริมให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ เพิ่มขึ้น

9.1.3 ด้านการดำเนินการ

1) ควรส่งเสริมให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน เพิ่มขึ้น

2) ควรส่งเสริมให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เพิ่มขึ้น

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการ วิธีการส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

การปกครอง , กรม กองราชการส่วนตำบล. กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับองค์การบริหาร
ส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น , 2539.

การปกครอง , กรม กองราชการส่วนท้องถิ่น. ข้อมูลทั่วไปขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ : กองราชการส่วนตำบล.2544.

_____ . ข้อมูลสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2540. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ส่วนท้องถิ่น , 2540.

_____ . ข้อมูลสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ส่วนท้องถิ่น , 2546.

_____ . คู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วน
ท้องถิ่น , 2538.

_____ . แนวทางปฏิบัติงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2539.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น , 2539.

กรรณิกา ชมดี. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาเฉพาะกรณี
โครงการสารคดี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ สค.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2524. ถ่ายเอกสาร.

คู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและ อบต. กรมการปกครอง.

จันทนา สุทธิจารี. “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญ
ฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ วิ.เจ.พรีนติ้ง , 2544.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. “การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท”. ใน การบริหารพัฒนาชนบท.
กรุงเทพฯ : โอเคียน สโตร์ , 2527.

ฉายน วุฒิกกรมรักษา. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน
ในโครงสร้างงานในชนบท : ศึกษากรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลทุ่งพยอม
อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2526.

ชาญณวุฒ ไชยรักษา. ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
: ศึกษากรณีเทศบาลนครพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร , 2547.
ถ่ายเอกสาร.

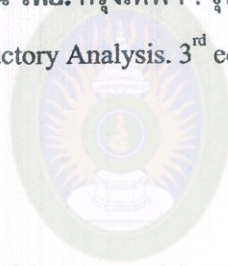
- ชาติรี ทองสารี. การสถาปนาการปกครองท้องถิ่นไทย ภายใต้อุดมการณ์ของรัฐ. 2547.
- ชัยโรจน์ ธนสันติ. การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ :
ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล , 2541.
- ชัยอนันต์ สมุทวิช. การเมืองกับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ , 2523.
- ชินรัตน์ สมสืบ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , 2539.
- ชูชัย ศุภวงศ์ และชวดี คาคการณ์ไกล. ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : ทัศนะนักคิดใน
สังคมไทย ส.นพ.ประเวศ วะสี , ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวิช , ผศ.ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ,
อ.ธีรยุทธ บุญมี. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข , 2539.
- ชวงค์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทพินเนศ พรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด ,
2539.
- _____. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น , 2539.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2548.
- ไชยชนะ สุทธิวรชัย. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี
อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ,
2536. ถ่ายเอกสาร.
- ญาณภัทร เจริญรัตน์. ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
สมาชิกสภาตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาอำเภอเบต
จังหวัดยะลา. สารนิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2539. ถ่ายเอกสาร.
- คุณัญญา อายุวัฒน์ และคณะ. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวัฒนธรรมชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี
ชุมชนห้วยม่วง โครงการวิจัยวัฒนธรรมชุมชน. ขอนแก่น ; โครงการวิจัยวัฒนธรรมชุมชน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2535.
- ดำรงราชานุภาพ , สถาบันและกรมการปกครอง. รายงานการวิจัย เรื่องปัญหาการบริหารงาน
ของ องค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น , 2539.
- ดำรงศักดิ์ เฟิงแก้ว. การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาของสภาตำบลและองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,
2540.

- เดชา เลิศวิไลย์. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล , 2540. ถ่ายเอกสาร.
- ตระกูล มีชัย. สภาพตำบล. กรุงเทพฯ : สุขุมและบุตร , 2537.
- ติน ปรัชญาพทธี. พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ เรื่อง “ภาวะผู้นำ และการมีส่วนร่วม”. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2527.
- ทงศักดิ์ คุ่มไต้มน้ำ. หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2540.
- ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาานโยบาย สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล , 2527.
- ทวีศักดิ์ นพเกษร. วิกฤตสังคมไทย 2540 กับบทบาทวิทยาการกระบวนกร เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักกองทุนเพื่อสังคม, 2542.
- ธีรยุทธ บุญมี. สังคมเข้มแข็ง : ความคิด - ปรัชญา. กรุงเทพมหานคร : มิ่งมิตร, 2536.
- นุกูล วัฒนกร. การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2542 . ถ่ายเอกสาร.
- บรรจง กนะกาศัย. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดจันทบุรี”. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น , 2543.
- ปธาน สุวรรณมงคล. ทศนบางประการเรื่องสภาพตำบลกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษาานโยบาย สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล , 2527.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันจิตพัฒนาบริหารศาสตร์ , 2535.
- ประพันธ์ วรรณบวร. การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. โครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2543. ถ่ายเอกสาร.
- ประยูร กาญจนคุณ. คำบรรยายกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2538.

- ประสิทธิ์ การกลาง. บทบาทของสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษา
 ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับประโยชน์ของโครงการเปรียบเทียบคณะกรรมการ
 สภาตำบล ราษฎรที่ทำงานในโครงการและราษฎรที่ไม่ทำงานในโครงการปี 2545 อำเภอสตึก
 จังหวัดบุรีรัมย์. สารนิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2545. ถ่ายเอกสาร.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2526.
- _____ . การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : แผนกวิชาการ
 ปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2519.
- ปรัชญา ศรีภา. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 ในการพัฒนาหมู่บ้าน. โครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. ขอนแก่น :
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2540. ถ่ายเอกสาร.
- ปาริชาติ วัลย์เสถียร. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
 กองทุนสนับสนุนการวิจัย , 2542.
- ปฤษฎา บุญเจือ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการ
 ประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์ พบ.ม. กรุงเทพฯ :
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2536.
- แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว หน้า 5.
- ไพบูรณ์ ช่างเรียน. สังคม วัฒนธรรม และการบริหารแบบไทย. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม , 2542.
- ไพบูรณ์ เป้าเงิน. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์
 เพื่อการผลิต : ศึกษากรณี อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี. ภาคนิพนธ์ กรุงเทพฯ :
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2539. ถ่ายเอกสาร.
- ไพรัตน์ เคะชรินทร์. ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ : ดี แอนด์ เอส” , 2530.
- ภัคจิรา ปกป้อง. การประเมินผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วม
 ของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำเขื่อนแก้ว
 จังหวัดยโสธร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ร.ป.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ,
 2546. ถ่ายเอกสาร.
- ยุทธ ไกยวรรณ. พื้นฐานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น , 2545.
- ยุทธนา นาสล. ทัศนะของกลุ่มสตรีแม่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสระปลา
 อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ต่อการกระจายอำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบล.
 สารนิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2542 . ถ่ายเอกสาร.

- วัชรภรณ์ เอี่ยมสะอาด. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น
อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร ,
2538.
- วันนี นนทศิริ. การศึกษาความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี.
วิทยานิพนธ์ พ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2543. ถ่ายเอกสาร.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชน ข้าราชการ
และผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์ , 2530.
- ศุภชัย เชื้อกฤษณะ. ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะพื้นที่ จังหวัดหนองคาย. สารนิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2542. ถ่ายเอกสาร.
- สนธิ ขาวสะอาด. ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษาโครงการ
ประปาหมู่บ้าน อำเภอเมืองนครพนม และอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539. ถ่ายเอกสาร.
- สมควร ชันเงิน. แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.
สารนิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2534. ถ่ายเอกสาร.
- สมบัติ ชำรงธนวนรงค์. การเมือง แนวความคิดและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม , 2542.
- สายทิพย์ สุกดีพันธ์. ปัญหาผู้นำกับการกำหนดนโยบายแห่งชาติ เรื่อง “อุดมการณ์พัฒนากับการ
สาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย”. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2534.
- สุรเกียรติ จิตะฐาน. ความรู้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่
ขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2538. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัฒน์ วงศ์คำพันธ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตสุขาภิบาล : ศึกษา
เฉพาะกรณีเขตสุขาภิบาลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร. ภาคนิพนธ์ กรุงเทพฯ :
สถาบันจิตพัฒนาบริหารศาสตร์ , 2539. ถ่ายเอกสาร
- อकिन รพีพัฒน์. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย”
ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณการพิมพ์ , 2527.
- อนุชาติ พวงสำลี และวีระบุรณ วิสารทสกุล. ข้อเสนอเชิงแนวคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการ
สร้างสรรค์ประชาคมจังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ : คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยมหิดล , 2539.

- อรรถัย ก๊กผล. **Best Practices ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้วยความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน.** กรุงเทพฯ : บริษัท โรงพิมพ์ คลังวิชา จำกัด , 2547.
- อรอนงค์ ธรรมกุล. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2539.
- อำภรณ์ ช่างเกวียน. **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชน ตำบลเข้าไม้แก้ว อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2540. ถ่ายเอกสาร.
- อุคร ดันติสุนทร. **การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่นเปรียบสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ไทย.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2541.
- อุทัย หิรัญโต. **การปกครองท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ , 2523.
- อนก สิทธิประศาสน์ และไพฑูรย์ บุญวัฒน์. **การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่นเปรียบสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ไทย.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2541.
- Yamane , Taro. **Statistics an Introductory Analysis.** 3rd ed. New York : Harper & Row, 1973.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว
อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

หมายเลขแบบสอบถาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการวิจัย ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. คำตอบทุกคำตอบ ข้อมูลทุกอย่างในแบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยถือเป็นความลับและใช้ข้อมูลเฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น
3. ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถามได้โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
5. ผลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ จะเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผน ปรับปรุง แก้ไข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้อนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นายวิศาสตร์ สืบชมภู

นักศึกษาปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย \surd ใน () ของข้อความที่ตรงตามความเป็นจริง

1. เพศ

(.....) ชาย

(.....) หญิง

2. อายุ

(.....) ตั้งแต่ 25 - 35 ปี

(.....) ตั้งแต่ 36 - 46 ปี

(.....) ตั้งแต่ 47 - 57 ปี

(.....) ตั้งแต่ 58 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

(.....) ประถมศึกษา

(.....) มัธยมศึกษาตอนต้น

(.....) มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.

(.....) อนุปริญญา หรือ ปวศ.

(.....) ปริญญาตรีขึ้นไป

4. อาชีพ

(.....) รับราชการ

(.....) รับจ้าง

(.....) ค้าขาย

(.....) เกษตรกร

(.....) อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับการมีส่วนร่วมเพียงข้อละหนึ่ง
เครื่องหมายให้ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่านในแต่ละกิจกรรมที่ตรงตามความ
เป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย ย ที่สุด	น้อย ที่สุด	
	ด้านการเสนอปัญหา						
1.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ เกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก						
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการเกี่ยวกับ การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่ สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล						
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ เกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ						
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย						
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม						
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน						
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ เกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
8.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ เกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น						

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
	ด้านการตัดสินใจ						
9.	ท่านมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก						
10.	ท่านมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล						
11.	ท่านมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ						
12.	ท่านมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย						
13.	ท่านมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม						
14.	ท่านมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน						
15.	ท่านมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
16.	ท่านมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกแนวทางโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น						

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
	ด้านการดำเนินการ						
17.	ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้มี และ บำรุงรักษาทางน้ำและทางบก						
18.	ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความ สะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล						
19.	ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันโรคและ ระงับโรคติดต่อ						
20.	ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย						
21.	ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม						
22.	ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการ พัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน						
23.	ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลและ บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
24.	ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี ของท้องถิ่น						
	ด้านการประเมินผล						
25.	ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการจัดให้มี และ บำรุงรักษาทางน้ำและทางบก						
26.	ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการรักษาความ สะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้ง กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล						

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
27.	ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกันโรคและ ระงับโรคติดต่อ						
28.	ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย						
29.	ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการส่งเสริม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม						
30.	ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการส่งเสริมการ พัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน						
31.	ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
32.	ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา

.....

.....

.....

.....

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

.....

.....

.....

.....

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

วิสาตร์ สืบชมภู

ภาคผนวก ข

คำอธิบายจำแนกแบบสอบถามและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

N of Cases = 40.0

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
Scale	104.6250	300.7532	17.3422	32

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
คำถาม1	100.6000	283.4256	.7604	.	.9761
คำถาม2	100.6750	285.3532	.7459	.	.9762
คำถาม3	100.9500	287.0744	.7525	.	.9762
คำถาม4	101.1500	286.7974	.7272	.	.9763
คำถาม5	101.1500	286.7974	.7272	.	.9763
คำถาม6	101.1500	286.7974	.7272	.	.9763
คำถาม7	101.1000	287.1692	.7070	.	.9763
คำถาม8	101.0750	287.3019	.7020	.	.9764
คำถาม9	100.8250	288.7635	.7465	.	.9763
คำถาม10	100.8000	287.3436	.7753	.	.9762
คำถาม11	101.0750	284.7378	.7772	.	.9760
คำถาม12	101.2500	281.1154	.7690	.	.9760
คำถาม13	101.2750	279.7429	.7589	.	.9761
คำถาม14	101.2500	282.6026	.7450	.	.9761
คำถาม15	101.3500	282.2333	.7120	.	.9763
คำถาม16	101.1750	284.1481	.7525	.	.9761
คำถาม17	101.4250	279.6865	.7726	.	.9760
คำถาม18	101.4500	278.9718	.7777	.	.9760
คำถาม19	101.4750	282.1532	.7703	.	.9760
คำถาม20	101.6250	284.9071	.7139	.	.9763
คำถาม21	101.7250	286.1019	.7780	.	.9761
คำถาม22	101.7250	286.1019	.7780	.	.9761
คำถาม23	101.7250	286.1019	.7780	.	.9761
คำถาม24	101.6000	283.1692	.7723	.	.9760
คำถาม25	101.5500	273.6897	.7690	.	.9763
คำถาม26	101.5500	273.6897	.7690	.	.9763
คำถาม27	101.7500	277.5769	.7361	.	.9763
คำถาม28	101.8500	275.9256	.8117	.	.9758
คำถาม29	101.8500	275.9256	.8117	.	.9758
คำถาม30	101.8500	275.9256	.8117	.	.9758
คำถาม31	101.7250	279.8455	.8175	.	.9758
คำถาม32	101.6500	277.5667	.8117	.	.9758

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients 32 items

Alpha = .9768 Standardized item alpha = .9793

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC)

คำอธิบาย

- ให้คะแนน +1 = ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
 ให้คะแนน 0 = ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
 ให้คะแนน -1 = ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ผลการพิจารณา

- ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป = เป็นคำถามที่เหมาะสม มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาสาระของด้านนั้น
 ต่ำกว่า .50 = เป็นคำถามที่ไม่มีความเหมาะสม ไม่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาสาระของด้านนั้น

ด้านการมีส่วนร่วม / ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน		สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	ค่าเฉลี่ย	
ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา						
ข้อ 1	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 2	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 3	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 4	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 5	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 6	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 7	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 8	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
ข้อ 9	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 10	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 11	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 12	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 13	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 14	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 15	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 16	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ด้านการมีส่วนร่วม / ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน		สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	ค่าเฉลี่ย	
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
ข้อ 17	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 18	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 19	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 20	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 21	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 22	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 23	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 24	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
ข้อ 25	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 26	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 27	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 28	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 29	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 30	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 31	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ข้อ 32	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๔๖๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าม่วง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน.....ชุด

ด้วยนายวิศาสตร์ สืบชมภู เลขประจำตัว G๔๘๒๓๓๔๗๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐ
ประศาสนศาสตร์ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”

มหาวิทยาลัยฯ จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามเพื่อ
การวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาคมหมู่บ้านในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำข้อมูล
ไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๔๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๙ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

เรียน คุณมารยาท พานิชยพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวนชุด

ด้วยนายวิศาสตร์ สืบชมภู เลขประจำตัว G๔๘๒๓๓๔๗๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐ
ประศาสนศาสตร์ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด”
เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
เครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาการวิจัยการศึกษา
ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพพรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

120

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๔๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๙ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วยนายวิศาสตร์ สืบชมภู เลขประจำตัว G๔๘๒๓๓๔๗๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐ
ประศาสนศาสตร์ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”
เพื่อให้การศึกษาวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวม
ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาคมหมู่บ้านในตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัด
ร้อยเอ็ด เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๔๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๘ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

เรียน คุณออมสิน ศรีพลัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวนชุด

ด้วยนายวิศาสตร์ สืบชมภู เลขประจำตัว G๔๘๒๓๓๔๗๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐ
ประศาสนศาสตร์ ภาควิชาบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”
เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
เครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้านการวัดและการประเมินผลการวิจัย
การศึกษา ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

มหาวิทาลัยราชภัฏมหาสารคาม
จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๔๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๘ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

เรียน คุณนันทิพัฒน์ เพ็งแดง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวนชุด

ด้วยนายวิศาสตร์ สืบชมภู เลขประจำตัว G๔๘๒๓๓๔๗๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐ
ประศาสนศาสตร์ ภาควิชาบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”
เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
เครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและการ
ประเมินผลการวิจัยการศึกษา ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ภาคผนวก ง

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวิศาสตร์ สืบชมภู
วัน/เดือน/ปีเกิด	1 ธันวาคม 2514
สถานที่เกิด	เลขที่ 49/1-6 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 49/1-6 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการศึกษาระดับ 5 องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ทั่วไป) สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม